

BAZELE CONTABILITĂȚII

TEMA 1

CONTABILITATEA CA ȘTIINȚĂ

1.1. Contabilitatea – definiție, rol

Contabilitatea este definită în teoria și practica contabilă ca fiind o disciplină științifică cu caracter economico-social, care se ocupă cu stabilirea normelor de calcul și înregistrarea metodică și ordonată a operațiunilor economico-financiare, privind mijloacele economice, procesele economice și sursele acestora, cu scopul caracterizării situației economice și financiare a unităților patrimoniale și a determinării rezultatelor activității pe o anumită perioadă de timp.

Ca oricare disciplină științifică, contabilitatea reprezintă simultan o teorie și o tehnică. În calitate sa de *teorie științifică*, contabilitatea reprezintă un sistem de principii și cunoștințe care explică și informează, iar ca *tehnică* înregistrează și clasifică tranzacțiile și evenimentele care marchează viața diverselor entități (în primul rând întreprinderile) în scopul furnizării de informații necesare luării deciziilor economice.

Organizarea contabilității este în strânsă legătură cu modul de organizare structurală a economiei, stabilit prin acte normative; ea are un caracter dinamic, generat de preocupările continue din domeniul perfecționării managementului economiei naționale; impunându-se concomitent necesitatea corelării permanente a sistemului informațional-contabil cu cerințele de informare pe diferite trepte ale actului de decizie.

Contabilitatea este o știință socială de gestiune, care are rolul de a consemna și gestiona fapte și evenimente economice reale din viața unităților patrimoniale (întreprinderi, bănci, instituții publice, etc.) și de a furniza periodic informații complete, pertinente asupra poziției și performanței financiare ale acestora.

1.2. Legăturile contabilității cu alte științe

Constituirea contabilității ca știință și ca sistem de principii și tehnici de înregistrare este rezultatul unui proces îndelungat și complex. În vederea realizării obiectului său de studiu, contabilitatea are o serie de legături cu alte științe.

Contabilitatea are legături strânse cu *economia*, știința care constituie baza teoretică pentru celelalte științe economice. Obiectul contabilității îl constituie evidența, calculul, analiza și controlul stării și mișcării elementelor patrimoniale, precum și a rezultatelor finale obținute, probleme de care se ocupă și economia. Economia studiază condițiile sociale în care se dezvoltă producția și se obțin rezultatele, descoperind legile după care se dezvoltă acestea. La baza

dezvoltării economiei ca disciplină științifică, stau interpretările teoretice ale indicatorilor economici calculați de contabilitate. Categoriile economice de capital, bani, valoare, marfă, cheltuieli, venituri, rezultate, etc. sunt de fapt categorii proprii ale contabilității, indicatori determinați în fiecare unitate patrimonială după procedee specifice metodei contabilității, grupați și centralizați până la nivelul patrimoniului național.

Contabilitatea se află în relații strânse cu *statistica*, deoarece o mare parte din datele sale: capital, valoarea tuturor elementelor patrimoniale, valoarea vânzărilor de mărfuri, cheltuieli, venituri, rezultate, etc., sunt preluate și prelucrate de statistică, care prin metode proprii determină caracteristicile dominante și tendințele anumitor fenomene. Pe plan teoretic, contabilitatea ține seama de cerințele statisticii la elaborarea indicatorilor economici.

Contabilitatea se află în relații directe cu *finanțele*, datele sale servind la întocmirea planurilor financiare precum și la analiza realizării acestora.

Contabilitatea are legături strânse cu *științele juridico-administrative*, deoarece cuprinde în obiectul ei de studiu și relațiile juridice care reglementează desfășurarea operațiilor și proceselor economice sub forma drepturilor și a obligațiilor unității față de participanții la faptele și actele economice. Contabilitatea respectă toate formele dreptului (prevederi, reglementări, legislația în vigoare), datele contabile constituind probă în justiție.

Relațiile contabilității cu *matematica* sunt dintre cele mai strânse, contabilitatea folosind atât instrumentele și procedeele matematice cât și raționamentul matematic, pentru a reflecta modificările produse în volumul și valoarea mijloacelor economice și a surselor economice generate de procesele economice, ce prezintă sporuri sau micșorări. Relațiile strânse și utilizarea unor instrumente matematice au determinat pe unii autori să considere contabilitatea ca fiind o ramură a matematicii.

Contabilitatea se află în relații strânse cu *științele tehnice*, prin faptul că permite evidențierea elementelor de cheltuieli și a veniturilor realizate în diferite faze ale procesului de producție.

De asemenea, contabilitatea are relații directe și cu *managementul*, deoarece oferă acestuia informațiile necesare pentru atingerea scopurilor propuse.

1.3. Principii contabile generale

Realizarea obiectivului fundamental al contabilității¹ se fundamentează pe respectarea următoarelor principii contabile generale²:

¹ Conform Regulamentului privind aplicarea Legii contabilității nr. 82/1991, obiectivul fundamental al contabilității constă în asigurarea unei imagini fidele asupra situației patrimoniului și rezultatului exercițiului.

a) *Principiul prudentei* – potrivit acestuia, nu sunt admise supraevaluarea elementelor de activ și a veniturilor, respectiv subevaluarea elementelor de pasiv și a cheltuielilor, ținând cont de deprecierea, riscurile și pierderile posibile generate de desfășurarea activității unității.

b) *Principiul permanentei metodelor* – presupune continuitatea aplicării regulilor și normelor privind evaluarea, înregistrarea în contabilitate și prezentarea elementelor patrimoniale și a rezultatelor asigurând comparabilitatea în timp a informațiilor contabile.

c) *Potrivit principiului continuității activității*, se presupune că unitatea patrimonială își continuă în mod normal funcționarea într-un viitor previzibil, fără a fi în stare de lichidare sau de reducere sensibilă a activității.

d) *Principiul independenței exercițiului* presupune delimitarea în timp a cheltuielilor și veniturilor aferente activității unității patrimoniale pe măsura angajării acestora și trecerii la rezultatul exercițiului la care se referă.

e) *Principiul evaluării separate a elementelor de activ și de datorii*. Conform acestui principiu, componentele elementelor de activ sau de datorii trebuie evaluate separat.

f) *Principiului intangibilității*, conform căruia bilanțul de deschidere pentru fiecare exercițiu financiar trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere al exercițiului financiar precedent.

g) *Principiul necompensării*. Orice compensare între elementele de activ și de datorii sau între elementele de venituri și cheltuieli este interzisă. Eventualele compensări între creanțe și datorii ale entității față de același agent economic pot fi efectuate, cu respectarea prevederilor legale, numai după înregistrarea în contabilitate a veniturilor și cheltuielilor la valoarea integrală.

h) *Principiul prevalenței economicului asupra juridicului*. Prezentarea valorilor din cadrul elementelor din bilanț și contul de profit și pierdere se face ținând seama de fondul economic al tranzacției sau al operațiunii raportate, și nu numai de forma juridică a acestora.

i) *Principiul pragului de semnificație*. Elementele de bilanț și de cont de profit și pierdere care sunt precedate de cifre arabe pot fi combinate dacă acestea reprezintă o sumă ne semnificativă, sau o astfel de combinare oferă un nivel mai mare de claritate, cu condiția ca elementele astfel combinate să fie prezentate separat în notele explicative.

Abaterile de la principiile contabile generale pot fi efectuate în cazuri excepționale; dar trebuie prezentate în notele explicative și specificate motivele care le-au determinat, împreună cu o evaluare a efectului acestora asupra activelor, datoriilor, poziției financiare și a profitului sau pierderii.

² Ordin nr. 3055/2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, publicat în Monitorul Oficial nr. 766 din 10 noiembrie 2009, modificat și completat prin OMFP 1898/2013, publicat în Monitorul Oficial nr. 727/2013

TEMA 2

CONTABILITATEA – SURSĂ DE INFORMAȚII ÎN CADRUL SISTEMULUI MANAGERIAL

2.1. Informația contabilă: definiție și calitate

Din multitudinea informațiilor o deosebită importanță o prezintă informația economică. *Informația economică este o știre, sau un ansamblu de știri, privind un fenomen, un proces sau o activitate economică, care a avut loc sau care se va desfășura în cadrul unui organism economic.*

La nivelul unui agent economic se folosesc de regulă două feluri de informații: disponibile și utile având în vedere utilitatea, adică posibilitatea folosirii lor.

Informația disponibilă cuprinde totalitatea informațiilor de care dispune agentul la un moment dat, din care organismul de decizie își extrage numai informațiile necesare pentru luarea deciziilor devenind informații utile. Cu cât ponderea informației utile este mai mare în cadrul informației disponibile, cu atât crește valoarea acestora.

Din categoria informațiilor economice face parte și informația contabilă. Aceasta este reală, precisă, completă și operativă, reprezentând suportul procesului managerial. Pentru ca informația contabilă să fie utilă în procesul de conducere trebuie să întrunească anumite trăsături caracteristice: *inteligibilitatea, relevanța, credibilitatea și compatibilitatea.*

Inteligibilitatea reprezintă o calitate esențială în sensul că informațiile contabile trebuie să fie ușor înțelese de către utilizatori.

Relevanța informațiilor contabile reprezintă capacitatea acestora de a fi utile beneficiarilor în luarea deciziilor.

Credibilitatea. Informația contabilă are calitatea de a fi credibilă atunci când nu conține erori semnificative, nu este părtinitoare, iar utilizatorii pot avea încredere că reprezintă corect ceea ce informația și-a propus să reprezinte sau ceea ce se așteaptă, în mod rezonabil să reprezinte.

Comparabilitatea presupune necesitatea ca utilizatorii să poată compara informațiile din situațiile financiare ale unei întreprinderi în timp pentru a identifica tendințele în poziția financiară și performanțele sale.

2.2. Utilizatorii informației contabile

Utilizatorii informației contabile folosesc situațiile financiare pentru a-și satisface o parte din diversele lor necesități de informații.

Managerii întreprinderilor sunt interesați de informațiile cuprinse în situațiile financiare, care, alături de alte informații oportune, ajută la înfăptuirea proceselor de planificare, luarea deciziilor și de control.

Investitorii prezenți și potențiali, ca ofertanți de capital au nevoie de informații pentru a decide dacă ar trebui să cumpere, să păstreze sau să vândă. Acționarii sunt interesați și de informațiile care le permit să evalueze capacitatea întreprinderii de a produce beneficii economice și de a plăti dividende.

Angajații (salariații) și grupurile lor reprezentative (sindicatele) sunt interesate de informații privind stabilitatea și profitabilitatea întreprinderilor lor.

Creditorii financiari sunt interesați de informațiile care le permit să determine dacă împrumuturile acordate vor fi rambursate la scadență și dacă dobânzile vor fi încasate.

Furnizorii și creditorii comerciali sunt interesați de informațiile care le permit să determine dacă sumele care le sunt datorate, vor fi plătite la scadență, precum și de evoluția societății, dacă aceasta poate asigura continuitatea relațiilor cu clienții în viitor.

Clienții sunt interesați de informații despre continuitatea activității unei întreprinderi, în special atunci când au o colaborare pe termen lung cu întreprinderea respectivă.

Guvernul și instituțiile sale, sunt interesate de alocarea resurselor și, implicit, de activitatea întreprinderilor. Aceștia solicită informații și pentru a reglementa activitatea întreprinderilor, pentru a determina politica fiscală, precum și ca bază pentru a calcula venitul național și al altor indicatori statistici similari.

Publicul este interesat de cunoașterea activității întreprinderilor din mai multe considerente: dezvoltare locală, posibilitatea creării de locuri de muncă, colaborarea cu furnizorii locali.

2.3. Evidența economică: noțiuni, forme și etaloane

Prin *evidență* în general se înțelege înregistrarea în cadrul unor înscrisuri într-o anumită ordine a fenomenelor, proceselor și operațiilor ce au avut loc, cu scopul de a servi necesităților de informare, în vederea luării unor decizii privind activitatea viitoare.

Principala sursă de date și informații pe baza căreia se înregistrează, prelucrează și vehiculează date cu privire la evoluția sistemului economic o reprezintă *evidența economică*.

Aceasta constituie o componentă a sistemului informațional prin care se urmărește înregistrarea și controlul mijloacelor economice, a surselor de proveniență a acestora și a rezultatelor obținute în decursul unei perioade determinate (lună, an).

Evidența economică este considerată ca un sistem unitar de reflectare și înregistrare a activității economice, în vederea cunoașterii, urmăririi și controlului pe bază de documente, sub aspect cantitativ, calitativ și valoric a fenomenelor, proceselor, activităților și operațiilor atât la nivelul unei unități patrimoniale, cât și a economiei naționale în ansamblul său.

În funcție de natura datelor furnizate, modalitatea de obținere și prezentare a acestora, evidența economică se prezintă sub trei forme: evidența operativă, evidența statistică și evidența contabilă.

a) Evidența operativă presupune urmărirea, înregistrarea și controlul (operativ) permanent al operațiilor, fenomenelor și proceselor economice în momentul și la locul producerii lor. Cu ajutorul acesteia se urmărește: nivelul aprovizionărilor, prezența la locul de muncă al personalului, nivelul livrărilor, consumul de energie electrică, termică, etc.

Evidența operativă furnizează date pentru necesitățile curente ale unităților patrimoniale, atât cantitativ cât și valoric.

b) Evidența statistică. Statistica are ca obiect înregistrarea după criterii unitare a fenomenelor social-economice de masă, grupând și totalizând datele rezultate din înregistrări, în vederea obținerii unor indicatori care să caracterizeze fenomenele și procesele economice de ansamblu.

c) Evidența contabilă (contabilitatea). Este considerată formă principală a evidenței economice, deoarece înregistrează, urmărește și controlează în mod permanent, pe bază de documente, acele acte, fapte și procese economice ce se pot exprima valoric.

Contabilitatea reflectă în baza unor înscrisuri, (documente justificative), existența, mișcarea și transformarea structurilor componente ale patrimoniului.

Exprimarea elementelor componente ale patrimoniului unei întreprinderi presupune utilizarea unor unități de măsură care să facă posibilă prezentarea unitară a existenței și măsurii acesteia. Practica economică cunoaște mai multe categorii de etaloane ale evidenței economice. Considerăm cea mai semnificativă grupare a acestora, astfel: etaloane naturale, etaloane muncă și etaloane valorice.

Etalonul natural (cantitativ). Măsoară și exprimă mijloacele economice în unitățile de măsură specifice, cum sunt: m, t, l, buc, etc. Acestea variază în funcție de proprietățile fizice ale elementelor patrimoniale.

Etalonul natural convențional servește pentru măsurarea și exprimarea cantitativă a mai multor feluri de obiecte sau bunuri asemănătoare, utilizând ca unități de măsură o caracteristică

esențială a unui bun stabilit convențional ca fiind obiectul sau produsul etalon, de exemplu: vapoare, capacitate 50 to, tractor 65 cp etc. Cu ajutorul acestor produse etalon, toate celelalte sortimente se transformă în unități de măsură etalon ceea ce permite însumarea lor deși ele nu sunt bunuri strict omogene. Ele se omogenizează artificial sau convențional.

Etalonul muncă. Exprimă volumul de muncă folosit în procesul de producție sub forma de: ore-muncă, zile-muncă, luni-muncă, etc.

Etalonul valoric (bănesc, monetar). Este utilizat pentru totalizarea și generalizarea bunurilor, proceselor, operațiilor ce au loc la nivelul unor unități patrimoniale în decursul unei perioade de timp; inițial exprimate cu ajutorul etalonului natural sau muncă.

Pentru exprimarea elementelor patrimoniale cu ajutorul etalonului valoric, se utilizează moneda națională proprie fiecărei țări (leul, euro, dolarul, lira sterlină, etc.).

În România contabilitatea se ține în limba română și în moneda națională (lei).

Etalonul valoric (monetar) permite totalizarea celor mai variate și diversificate bunuri, procese, activități, operații, printr-o exprimare omogenă (unitară), permițând comparația între elemente patrimoniale exprimate inițial în unități de măsură naturale sau muncă.

□

TEMA 3

□ OBIECTUL DE STUDIU AL CONTABILITĂȚII

3.1. Concepții cu privire la obiectul contabilității

Contabilitatea, în calitatea ei de disciplină științifică independentă, are un obiect propriu de cercetare, deosebit de obiectul celorlalte științe. Dintotdeauna, la baza obiectului de studiu al contabilității, a fost pus patrimoniul întreprinderii, aparținând unei persoane fizice sau juridice.

Potrivit concepției juridice, prin patrimoniu se înțelege totalitatea bunurilor economice aparținând unei persoane fizice sau juridice, dobândite în cadrul relațiilor de drepturi și obligații. Existența patrimoniului este condiționată de două elemente interdependente:

- persoana fizică sau juridică, denumită subiect de drept, titular de patrimoniu sau proprietar, care are în posesie bunurile și își asumă drepturile și obligațiile aferente, și
- relațiile de drepturi și obligații în cadrul cărora au fost procurate aceste bunuri economice.

Un titular de patrimoniu poate deține numai acele bunuri economice care au fost procurate în cadrul relațiilor de drepturi și obligații, de unde rezultă ecuația generală a echilibrului juridic al patrimoniului: $\text{Bunuri economice} = \text{Drepturi} + \text{Obligații}$

Bunurile economice (BE) ca obiecte de drepturi și obligații formează averea, adică acea parte a patrimoniului cu conținut concret material, cu o determinare fizică și o determinare economică. Prin determinare fizică, în structura bunurilor economice se cuprind: bunuri materiale (clădiri, construcții, mijloace de transport, utilaje și instalații, materii prime, materiale, etc.), bunuri nemateriale sau necorporale (brevete de invenții, concesiuni, programe informatice, etc.) și bunuri financiare (disponibilități în lei și valută, titluri de participare, titluri de investiție, efecte de comerț, etc.) adică mijloacele economice cu care întreprinderea își desfășoară activitatea. Prin determinare economică se înțelege că bunurile au valoare de utilitate care este dată de faptul că ele au fost procurate de proprietar pentru că sunt utile acestuia în activitatea sa și au valoare, adică sunt evaluate și exprimate în bani, deci pot fi vândute – cumpărate, pot fi schimbate în cadrul circuitului marfă – bani.

Relațiile de drepturi (D) reflectă situația în care titularul de patrimoniu (proprietarul) își procură o parte din avere (BE) din surse proprii și deci bunurile respective îi aparțin de drept, iar partea respectivă din patrimoniu poartă denumirea de patrimoniu propriu.

Relațiile de obligații (O) au în vedere situația în care titularul de patrimoniu (proprietarul) își procură o parte din avere (BE) din surse împrumutate de la alte persoane fizice sau juridice, și

deci bunurile respective nu îi aparțin de drept, echivalentul acestora trebuie restituit, fapt pentru care partea corespunzătoare din patrimoniu poartă denumirea de patrimoniu străin.

Din punct de vedere contabil, patrimoniul trebuie considerat a fi o entitate cuprinzând elemente materiale și nemateriale care pot fi exprimate valoric și care își pierd individualitatea atunci când alcătuiesc o unitate indivizibilă.

Potrivit concepției economice, patrimoniul este fundamentat pe structurile de utilizări și resurse considerate a fi două mărimi egale din punct de vedere valoric, care pot fi scrise sub forma unei egalități astfel:

$$\text{UTILIZĂRI} = \text{RESURSE},$$

și care poate fi numită ecuația echilibrului economic al patrimoniului.

Utilizările reprezintă modul concret de utilizare a resurselor în cadrul utilității patrimoniale, adică sub forma diferitelor categorii de bunuri (mijloace) economice. Din acest punct de vedere, utilizările sunt de trei feluri: utilizări permanente, utilizări curente și utilizări rezultat. *Utilizările permanente*, numite și fixe sau stabile, cuprind bunurile (mijloacele) economice ale întreprinderii cu durată de utilizare mai mare de un an, respectiv: clădiri, construcții, mijloace de transport, utilaje, instalații, terenuri, etc. *Utilizările curente*, numite și temporare, cuprind bunurile (mijloacele) economice care sunt utilizate într-un singur ciclu de exploatare și care necesită înlocuirea permanentă a acestora, respectiv: materii prime, materiale consumabile, bani, etc. *Utilizările rezultat* reprezintă pierderea calculată la sfârșitul exercițiului financiar.

Resursele reprezintă sursele de finanțare utilizate de proprietar pentru procurarea mijloacelor economice de care are nevoie în activitatea sa. Resursele întreprinderii pot fi proprii, străine sau rezultat. *Resursele proprii* sunt puse la dispoziția întreprinderii de către proprietar și nu trebuie rambursate. *Resursele străine* sunt puse la dispoziția întreprinderii de terțe persoane în raport cu titularul de patrimoniu (bănci, furnizori, etc.), și care urmează a fi restituite acestora la un anumit termen care poate fi termen scurt mai mic de un an, sau pe termen lung de peste un an. În funcție de termenul lor de exigibilitate, resursele sunt de două feluri: permanente și curente. *Resursele permanente* sunt formate din resurse proprii și resurse împrumutate pe termen lung. *Resursele curente* sunt corespunzătoare datoriilor pe termen scurt. *Resursele rezultat* reprezintă profitul calculat la închiderea exercițiului financiar.

3.2. Procesele economice

Ansamblul mișcărilor și transformărilor de mijloace și surse economice ce au loc în cadrul unei unități patrimoniale în vederea realizării obiectului său de activitate poartă denumirea de proces economic.

Procesul complex de transformare a mijloacelor agentului economic cuprinde următoarele faze:

- *Procesul de aprovizionare* se referă la contractarea de către agentul economic a materialelor și mărfurilor necesare pentru buna desfășurare a procesului de producție, ce urmează a fi achiziționate de la furnizori. Contractele economice sunt documente cu conținut economic în care se prezintă date ce se referă la cantitatea, calitatea, prețul de livrare, modul de livrare și data livrării produselor contractate. Contractul economic este forța probantă în justiție în cazul când nu se respecta cele prezentate în acesta. În cadrul acestui proces se efectuează recepția și apoi achitarea facturilor și a cheltuielilor de transport-aprovizionare.

- *Procesul de producție* reprezintă un ansamblu de operații ce se referă la: consumarea de materii prime, materiale, obiecte de inventar, mijloace bănești, mijloace fixe, precum și forța de munca. În cadrul acestui proces intervin elementele de cheltuieli care țin măsura consumului, ce în final se concretizează în determinarea costului de producție.

- *Procesul de desfacere* se referă la operațiile ce concură la vânzarea și încasarea producției și mărfurilor. Acestea diferă de la un agent economic la altul în funcție de particularitățile producției și cuprind în general: recepționarea produselor fabricate și eliberarea lor din magazie, manipularea, transportul până la rampa de descărcare și întocmirea documentelor de expediție și facturarea lor. Toate aceste lucrări sunt finalizate în cadrul agentului economic de către compartimentul desfacere care are un rol determinant în valorificarea producției.

- *Procesul de repartiție.* Acumulările de bunuri materiale și bănești în procesele reproducerii lărgite au două destinații distincte: pentru consum imediat și pentru dezvoltare. Acumulările pentru consum sunt repartizate pe grupe de operații economice și anume:

- salarizarea personalului;
- calculul și vărsarea diferitelor categorii de impozite;
- plata taxelor și tarifelor pentru serviciile prestate de terți;
- determinarea profitului și repartizarea acestuia conform prevederilor legale.

Evidențind desfășurarea proceselor economice ce au loc în cadrul agentului economic, contabilitatea definește de fapt, prin informațiile furnizate, modul în care agentul economic își desfășoară activitatea sa tehnico-productivă sau comercială.

TEMA 4

STRUCTURI PATRIMONIALE DE ACTIV

4.1. Activele imobilizate

Activele imobilizate sunt constituite din bunuri și valori de investiții cu perioada de utilizare mai mare de un an, ce participă la desfășurarea mai multor circuite economice (un circuit economic în prezentare sintetică înseamnă bani-marfă-bani, adică procesul de aprovizionare, de producție și vânzare), nu se înlocuiește după prima întrebuințare, rămân în folosința întreprinderii, nefiind destinate comercializării.

Din categoria imobilizărilor fac parte:

- imobilizările necorporale (nemateriale);
- imobilizările corporale (fizice);
- imobilizările financiare.

I. Imobilizările necorporale se prezintă sub forma unor documente cu valoare economică și juridică, care atestă drepturi asupra unor imobilizări pe termen lung.

Amortizarea activelor necorporale este, în general, limitată pe durata de 5 ani, cu excepția fondului comercial, care poate fi mai mare, dar fără a depăși 20 de ani.

În structura imobilizărilor necorporale se cuprind: cheltuieli de constituire, cheltuieli de dezvoltare, concesiuni, brevete licențe, mărci comerciale, drepturi și active similare, fondul comercial și alte active necorporale.

Cheltuielile de constituire sunt cheltuielile efectuate pentru întocmirea actelor necesare de înscriere a societății ca persoană juridică, cheltuieli cu prospectarea pieței, emisiunea și vânzarea de acțiuni, cheltuieli de publicitate, etc.

Cheltuielile de dezvoltare cuprind resursele economice alocate pentru tehnologii noi, produse noi și investiții, utile și eficiente în raport cu activitatea viitoare a unității patrimoniale.

Concesiuni, brevete, licențe, mărci comerciale, drepturi și active similare cuprind cheltuielile efectuate pentru achiziționarea dreptului de exploatare a unui bun, activitate sau serviciu, în cazul concesiunilor, a unui brevet de invenție, a unei licențe, a unei mărci și a altor drepturi de proprietate industrială sau intelectuală.

Concesiunea este o convenție prin care o persoană fizică sau juridică dobândește dreptul de a exploata anumite servicii publice sau anumite bunuri aparținând statului sau altor persoane. Exploatarea acestora se face într-un anumit număr de ani prevăzut în convenție, timp în care trebuie plătită anual proprietarului o sumă numită redevență.

Brevetul este actul prin care se recunoaște unei persoane dreptul exclusiv de a exploata un anumit produs, al cărui autor este.

Licența este dreptul câștigat de o altă persoană de a exploata un brevet de invenție prin cumpărarea acestuia.

Marca de fabrică reprezintă sume investite de către întreprindere pentru a face ca produsele ei să se deosebească de produsele similare ale altora.

Fondul comercial reprezintă cheltuieli efectuate pentru menținerea sau dezvoltarea potențialului de activitate al întreprinderii: clientela, vadul comercial, reputația, firma, concurența, etc.

Alte imobilizări necorporale cuprind o serie de active nenominalizate, cum sunt programele informatice.

II. Imobilizările corporale cuprind bunurile materiale de folosință îndelungată în activitatea unei întreprinderi, ce participă la mai multe cicluri de exploatare. Ele se găsesc sub formă de terenuri și mijloace fixe.

Terenurile se caracterizează prin aceea că au o durată de viață nelimitată în timp, fapt pentru care ele nu sunt supuse amortizării. În contabilitate, terenurile sunt grupate în: terenuri și amenajări de terenuri. De menționat că numai investițiile efectuate pentru amenajările de terenuri sunt supuse amortizării.

Mijloacele fixe sunt acele bunuri economice care în contabilitate sunt caracterizate prin aceea că au o durată de folosință mai mare de un an și o valoare mai mare decât limita stabilită de lege.

Din grupa mijloacelor fixe fac parte următoarele categorii:

- construcții;
- instalații tehnice, mijloace de transport, animale și plantații;
- mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale.

Mijloacele fixe se amortizează potrivit normelor legale (Catalogul privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe).

Atât imobilizările necorporale, cât și cele corporale, dacă sunt obținute în cadrul întreprinderii și la sfârșitul exercițiului financiar sunt neterminate, ele sunt evidențiate separat în grupa de imobilizări în curs de execuție.

III. Imobilizările financiare cuprind valorile financiare investite de întreprindere pe termen lung în patrimoniul altor societăți sub formă de:

- titluri de participare;
- interese de participare;
- alte titluri imobilizate;
- creanțe imobilizate.

Titlurile de participare reprezintă drepturile sub formă de acțiuni și alte titluri cu venit variabil deținute în capitalul altor societăți comerciale, a căror deținere pe termen lung este considerată utilă societății și permite exercitarea unei anumite influențe sau a unui control în gestiunea societăților emițătoare de titluri. Acțiunile sunt hârtii de valoare care dau dreptul cumpărătorului lor să primească o cotă parte din profitul obținut sub formă de dividend.

Interesele de participare reprezintă drepturile deținute pe termen lung de o întreprindere în capitalul altei societăți comerciale, în scopul garantării contribuției la activitatea întreprinderii respective. Ele cuprind investiții în întreprinderi asociate și investiții strategice. O participare de 10%-20% în capitalul altei societăți este o investiție strategică.

Alte titluri imobilizate reprezintă titlurile de valoare deținute de o întreprindere, fără intenția de a participa la capitalul altor societăți.

Creanțele imobilizate includ creanțele legate de participații, împrumuturi acordate pe termen lung și alte creanțe imobilizate de natura depozitelor, garanțiilor și cauțiunilor plătite. Creanțele legate de participații sunt generate de împrumuturile acordate de întreprindere unităților patrimoniale la care aceasta deține titluri de participare. Împrumuturile acordate pe termen lung sunt sumele acordate unor categorii de terți, pe baza contractelor de împrumut, pentru care unitatea patrimonială percepe dobânzi. Garanțiile și cauțiunile depuse de unitatea patrimonială la terți constau din sume de bani sau titluri vărsate de aceasta în vederea garantării bunei execuții a unei obligații.

4.2. Activele circulante

Activele circulante reprezintă bunurile și valorile economice existente în întreprindere care se utilizează într-o perioadă scurtă de timp în activitatea acesteia și, în general, participă la un singur circuit economic, modificându-și continuu forma în stadiile circuitului economic din întreprindere, astfel:

- în stadiul de achiziționare, mijloace circulante sub formă de bani se transformă în mijloace circulante sub formă de stocuri de materii prime și materiale;
- în stadiul de exploatare, stocurile de materii prime și materiale se transformă în stocuri de semifabricate și produse finite;

- în stadiul de desfacere, stocurile de semifabricate și produse finite sunt vândute clienților, operație care generează drepturi de creanță asupra acestora, care după încasare se transformă din nou în mijloace bănești.

Activele circulante se grupează astfel:

- stocuri;
- creanțe;
- investiții pe termen scurt;
- disponibilități bănești.

I. Stocurile reprezintă ansamblul bunurilor din cadrul întreprinderii deținute fie pentru a fi vândute în aceeași stare sau după prelucrarea lor în procesul de producție, fie pentru a fi consumate la prima lor utilizare. În structura stocurilor se cuprind:

- materiile prime și materialele consumabile;
- producția în curs de execuție;
- produse;
- stocuri aflate la terți;
- animale;
- mărfuri și
- ambalaje.

a) *Materiile prime și materialele consumabile* includ: materiile prime, materialele consumabile, materialele de natura obiectelor de inventar, diferențe de preț la materii prime și materiale.

Materiile prime sunt destinate utilizării în procesul de producție, participă direct la generarea produselor, regăsindu-se în produsul finit integral sau parțial, fie în starea lor inițială, fie transformată.

Materialele consumabile (materiale auxiliare, combustibili, materiale pentru ambalat, piese de schimb, semințe și materiale de plantat, furaje și alte materiale consumabile) sunt destinate utilizării în procesul de producție și participă sau ajută la procesul de fabricație sau de exploatare fără a se regăsi, de regulă, în produsul finit.

Materialele de natura obiectelor de inventar reprezintă bunuri cu o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege pentru a fi considerate mijloace fixe, indiferent de durata lor de folosință sau cu o durată mai mică de un an, indiferent de valoarea lor, precum și bunurile asimilate acestora (echipamentul de protecție, echipamentul de lucru, îmbrăcămintea specială, mecanismele, dispozitivele, verificatoarele, aparatele de măsură și control, matrițele folosite la executarea anumitor produse și alte obiecte similare).

b) *Producția în curs de execuție* reprezintă producția care nu a parcurs toate fazele (stadiile) de prelucrare, prevăzute în procesul tehnologic, precum și produsele nesupuse probelor și recepției tehnice sau necompletate în întregime. Se includ, de asemenea, lucrările, serviciile în curs de execuție.

c) *Produsele* sunt bunuri reprezentate de semifabricate, produse finite, produse reziduale și diferențe de preț la produse.

Semifabricatele sunt produsele care nu au parcurs toate fazele de fabricație prevăzute de procesul tehnologic. Procesul tehnologic a fost terminat într-o fază, urmând ca bunurile obținute să fie vândute în această stare sau trecute într-o nouă fază a procesului tehnologic pentru a fi finisate.

Produsele finite sunt produsele care au parcurs toate fazele de fabricație prevăzute de procesul tehnologic al întreprinderii, fiind depozitate în vederea vânzării către terți.

Produsele reziduale sunt produsele rezultate din procesul de fabricație, care nu corespund controlului tehnic de calitate și care pot avea o altă destinație: rebuturi, materiale recuperabile, deșeuri.

d) *Stocurile aflate la terți* cuprind diverse categorii de bunuri ale întreprinderii, care la un moment dat nu se găsesc în întreprindere, fiind trimise la alte unități sau persoane pentru a fi prelucrate sau păstrate.

e) *Animalele* includ animale și păsări născute sau cele tinere de orice fel (viței, miei, porci, mînji și altele), crescute și folosite pentru reproducție, animale și păsări la îngrășat pentru a fi valorificate, colonii de albine, precum și animale pentru producția de lână, lapte și blană.

f) *Mărfurile* sunt bunuri cumpărate sau obținute din procesul de producție, care urmează a fi vândute altor unități sau persoane.

g) *Ambalajele* sunt bunuri utilizate în scopul protecției pe timpul transportului sau depozitării diverselor active.

II. Creanțele (numite și valori în curs de decontare) reprezintă valorile avansate temporar de întreprindere terților (persoane fizice sau juridice) pentru care urmează să primească un echivalent (o sumă de bani sau un serviciu). Persoanele fizice și juridice care au beneficiat de o valoare avansată urmând să dea echivalentul corespunzător sunt denumite generic *debitori*. Debitorii întreprinderii sub forma creanțelor din vânzări de bunuri și prestări de servicii proprii activității de exploatare a întreprinderii sunt delimitați prin: *clienți și conturi asimilate*.

În structura creanțelor se includ:

- creanțe comerciale;
- creanțe în cadrul grupului;
- creanțe din interese de participare;

- alte creanțe și
- creanțe privind capitalul subscris și nevărsat.

a) *Creanțele comerciale* sunt cele mai semnificative fiind compuse din creanțele față de clienți și efecte de primit.

Clienții includ creanțele rezultate din bunurile vândute, lucrările executate, serviciile prestate, a căror contravaloare urmează a se încasa ulterior.

Efectele de primit sunt titlurile negociabile sub formă de cambie, bilet la ordin, cec, etc., care atestă existența unei creanțe în cadrul relațiilor comerciale ce va fi încasată pe termen scurt, de obicei până la 90 de zile.

Cambia sau trata este o hârtie de valoare prin care o persoană fizică sau juridică în calitate de creditor dispune unui debitor al său să-i plătească lui sau altei persoane o anumită sumă, la o anumită dată și într-un anumit loc.

Biletul la ordin reprezintă o hârtie de valoare prin care o persoană fizică sau juridică în calitate de debitor dispune din proprie inițiativă să plătească unui creditor al său o anumită sumă, la o anumită dată și într-un anumit loc.

Cecul reprezintă un document prin care un “trăgător” – emitentul, dă ordin unui tras – banca sa, de a plăti la vedere unui beneficiar o sumă determinată.

b) *Creanțele în cadrul grupului* sunt generate de relațiile de decontare între societatea-mamă (o întreprindere care are una sau mai multe filiale) și filialele ei (întreprinderi controlate de societatea-mamă).

c) *Creanțele din interese de participare* reprezintă creanțele generate de relațiile de decontare ale întreprinderii cu întreprinderile asociate (asupra cărora se exercită o influență semnificativă).

d) *Alte creanțe* sunt reprezentate de creanțele generate de relațiile de decontare ale întreprinderii cu personalul, bugetul statului, alte organisme publice, asigurările sociale, protecția socială, debitori diverși etc.

e) *Creanțele privind capitalul subscris și nevărsat* sunt reprezentate de creanțele generate de relațiile întreprinderii cu acționarii săi, referitoare la subscrierile de capital social efectuate și nedepuse.

III. Investițiile pe termen scurt (numite și titluri de plasament sau valori de trezorerie) reprezintă valorile financiare investite de întreprindere pentru cumpărarea de acțiuni, obligațiuni și alte titluri de valoare, în vederea revânzării lor pentru obținerea unui câștig imediat din diferențele de prețuri, sau pentru anularea acestora în vederea reducerii capitalului social, sau a obligațiilor privind împrumuturile pe bază de obligațiuni.

Obligațiunea este un instrument financiar de credit, purtător de dobândă, care reprezintă o datorie pe termen lung, emisă de autoritățile publice sau de corporații. Emitentul plătește dobânda la intervale de timp specificate (de regula semestrial) și răscumpără obligațiunile atunci când împrumutul este programat să fie rambursat, adică la data scadentei sau mai devreme, la data răscumpărării.

IV. Disponibilitățile bănești sunt reprezentate de valorile care îmbracă efectiv forma de bani, fiind separate disponibilitățile în valută de cele în lei. În structura disponibilităților se includ:

- conturi la bănci;
- casa;
- acreditive și
- avansurile de trezorerie.

Conturile la bănci se referă la cecuri de încasat, disponibilități în lei și valută și sume în curs de decontare. Disponibilitățile sau depozitele aflate în conturile bancare pot funcționa în mod curent sau la termen.

Casa reprezintă disponibilitățile bănești aflate în casieria întreprinderii în lei și în devize și sub forma altor valori (timbre fiscale și poștale, bilete de tratament și odihnă, tichete și bilete de călătorie etc.).

Acreditivale sunt deschise de întreprindere la bănci și reprezintă sume rezervate în vederea achitării unor obligații față de anumiți furnizori de bunuri și servicii pe măsura îndeplinirii condițiilor aferente acreditivelor.

Avansurile de trezorerie reprezintă sumele virate la bănci sau sume în numerar, puse la dispoziția personalului sau a terților, persoane juridice sau fizice, în vederea efectuării unor plăți în numele întreprinderii.

UNITATEA 5

STRUCTURI PATRIMONIALE DE PASIV

5.1. Criterii de stabilire a conținutului și structurii pasivului

Conținutul și structura pasivului sunt stabilite în baza a două criterii:

- formarea surselor de finanțare și
- gradul de exigibilitate al surselor de finanțare.

Formarea surselor de finanțare a activelor patrimoniale are loc în momentul înființării întreprinderii și pe parcursul funcționării acesteia. Sursele de finanțare pot fi proprii și străine.

Sursele proprii sunt formate din capitalul propriu asigurat de către proprietari prin aport la societate și alte elemente de capitaluri proprii create pe parcursul funcționării acesteia pe calea autofinanțării (rezerve, fonduri, etc.).

Sursele străine sunt asigurate de terțe persoane în raport cu titularul de patrimoniu (principalele surse împrumutate sunt procurate de la bănci sub forma creditelor bancare) și trebuie restituite la termenele stabilite; pentru folosirea acestora, plătindu-se dobândă.

Exigibilitatea surselor de finanțare se referă la termenul lor de decontare. Acest termen, în cazul capitalului propriu, operează în momentul lichidării patrimoniului, iar în cazul datoriilor, termenul de decontare poate fi mai mare sau mai mic decât exercițiul financiar (datorii pe termen lung, de peste un an și datorii pe termen scurt, de sub un an).

În funcție de gradul de exigibilitate sursele de finanțare pot fi: surse permanente și surse curente.

Sursele permanente sunt formate din surse proprii și surse străine pe termen lung.

Sursele curente sunt corespunzătoare datoriilor pe termen scurt.

5.2. Categoriile de surse cuprinse în structura pasivului

Conform normelor contabile românești, în structura pasivului se cuprind următoarele categorii de surse, așezate în ordinea crescătoare a exigibilității lor:

- capital și rezerve;
- provizioane;
- datorii;
- venituri în avans.

A. Capitalul și rezervele (numit și capital propriu) reprezintă sursele de finanțare stabile de care dispune o întreprindere. Alături de datoriile pe termen lung, capitalurile proprii fac parte din categoria capitalurilor permanente.

În structura capitalului propriu se cuprind:

- capital;
- prime de capital;
- rezerve din reevaluare;
- rezerve;
- rezultatul reportat și
- rezultatul exercițiului.

I. Capitalul este reprezentat de aportul în bani sau bani și natură al proprietarilor. Capitalul se diferențiază în *capitalul subscris nevărsat* și *capitalul subscris vărsat*.

- *Capitalul subscris nevărsat* reprezintă capitalul pe care proprietarii s-au angajat să-l pună la dispoziția întreprinderi;
- *Capitalul subscris vărsat* reprezintă partea din capitalul subscris care a fost, fizic, depusă de către proprietari la dispoziția întreprinderii.

Capitalul se constituie la înființarea întreprinderii, se modifică pe parcursul desfășurării activității, prin creșteri sau micșorări de capital și se lichidează o dată cu desființarea întreprinderii.

II. Primele de capital reprezintă surse generate de operații de creștere a capitalului prin noi emisiuni de acțiuni, fuziune sau aport în natură. Primele de emisiune și de aport în natură se creează ca diferență între prețul de emisiune al noilor acțiuni (mai mare) și valoarea nominală a acțiunilor (mai mică). Noile acțiuni emise trebuie să aibă aceeași valoare nominală, pentru a conferi acționarilor aceleași drepturi.

III. Rezervele din reevaluare reprezintă plusurile de valoare create prin reevaluarea activelor imobilizate, ca diferență dintre valoarea (mai mare) rezultată în urma acestei operațiuni și valoarea înregistrată în contabilitate a elementelor de activ (mai mică). Rezervele din reevaluare constituite pot fi utilizate pentru creșterea capitalului sau alte destinații stabilite potrivit reglementărilor în vigoare.

IV. Rezervele sunt surse constituite anual din profitul întreprinderii, în limitele prevăzute de reglementările în vigoare, de statutele societăților comerciale sau conform deciziei adunării generale a acționarilor sau asociaților.

V. Rezultatul reportat reprezintă rezultatul financiar sau partea din rezultat a cărei afectare financiară a fost amânată de adunarea generală a acționarilor. Rezultatul reportat poate fi

pozitiv, în cazul beneficiilor nerepartizate, sau negativ, adică pierderi constatate la închiderea exercițiilor anterioare, neacoperite încă din punct de vedere financiar.

VI. Rezultatul exercițiului poate fi favorabil, caz în care reprezintă un profit și o sursă proprie de finanțare până în momentul repartizării lui pe destinațiile legale sau statutare sau poate fi nefavorabil, caz în care reprezintă o pierdere ce trebuie acoperită.

B. Provizioanele reprezintă surse proprii de finanțare a pierderilor probabile de valoare a elementelor patrimoniale ca urmare a riscului și incertitudinii în activitatea economică a întreprinderilor. Aceste provizioane se constituie pentru cheltuieli care devin exigibile în perioadele următoare, de exemplu: litigii, garanții acordate clienților, impozite, etc.

C. Datoriile (numite și **capital străin**) sunt sursele de finanțare externe puse la dispoziția întreprinderii de bănci sau alte instituții financiare, de furnizori, de terți pentru care întreprinderea trebuie să acorde o prestație sau un echivalent valoric.

Datoriile funcționează din momentul nașterii obligațiilor față de terți și până în momentul rambursării (în cazul creditelor) și plății lor (în cazul datoriilor generate de relațiile de decontare). În structura datoriilor se includ:

- împrumuturi și datorii asimilate;
- datorii comerciale;
- datorii în cadrul grupului;
- datorii din interese de participare;
- alte datorii.

Împrumuturile și datoriile asimilate reprezintă datoriile financiare ale întreprinderii privind:

- împrumuturi din emisiunea de obligațiuni și
- credite bancare pe termen lung primite de la bănci și alte instituții financiare.

Împrumuturile din emisiunea de obligațiuni reprezintă surse financiare pe termen lung asigurate prin vânzarea de titluri de credit negociabile către public, de regulă, prin intermediul unor instituții financiare. Aceste împrumuturi sunt divizate în părți egale, numite *obligațiuni*, rambursabile la termen sau eşalonat și purtătoare de dobânzi.

Creditele primite de la bancă și alte instituții includ creditele pe termen lung și creditele pe termen scurt (credite de trezorerie). Aceste credite sunt generatoare de dobânzi și garantate cu activele întreprinderii.

Datoriile comerciale reprezintă datorii ale întreprinderii create în cadrul relațiilor de decontare cu furnizorii pentru achiziționări de bunuri, executări de lucrări și prestări de servicii. În structura lor se include:

- furnizori și
- efecte de plătit.

Furnizorii desemnează datoriile întreprinderii echivalente valorii bunurilor, lucrărilor și serviciilor primite de la terți.

Efectele de plătit reprezintă titlurile de valoare care atestă obligația de plată a întreprinderii în cadrul relațiilor de decontare cu furnizorii.

Datoriile în cadrul grupului reprezintă obligațiile datorate societăților din cadrul grupului în relațiile de decontare ale societății-mamă cu filialele.

Datoriile din interese de participare reprezintă datoriile generate din relațiile de decontare ale întreprinderii cu societățile asociate.

Alte datorii reprezintă datoriile fiscale, salariale, sociale ale întreprinderii față de bugetul statului (impozite și taxe), față de personalul angajat (salariile și alte drepturi asimilate), față de asigurările sociale (contribuția la asigurările sociale), față de asociați (capital de rambursat, dividende de plată), față de creditori diverși etc.

D. Veniturile în avans reprezintă valorile ce asigură alocarea pentru fiecare exercițiu financiar numai a veniturilor care îi sunt proprii. *Veniturile înregistrate în avans* sunt sumele încasate în cursul exercițiului, în contul unor servicii care vor fi prestate în cursul exercițiului următor, când vor fi recunoscute ca venituri (de exemplu, chirii, abonamente încasate în avans).

TEMA 6

METODA CONTABILITĂȚII

6.1. Noțiunea și conținutul metodei contabilității

Analiza elementelor componente ale obiectului contabilității necesită utilizarea unor tehnici de lucru, procedee și metodologii de cercetare. Metoda reprezintă calea rațională de urmat în vederea atingerii unui scop, iar procedeul este mijlocul de realizare a scopului urmărit.

Metoda contabilității cuprinde un ansamblu de procedee aflate într-o strânsă corelație și intercondiționare ca un tot unitar, în vederea stabilirii normelor și principiilor cu caracter special pe care se fundamentează contabilitatea ca disciplină științifică și cu ajutorul cărora cercetează starea și mișcarea elementelor patrimoniale ale unităților patrimoniale, pentru a sesiza legăturile dintre ele, ca pe această bază să calculeze rezultatele finale, să analizeze și să controleze activitatea desfășurată de unitățile respective.

Utilizarea ca un tot unitar a procedeelelor metodei contabilității în corelația și intercondiționarea lor reciprocă este determinată de interdependența și legăturile reciproce dintre componentele patrimoniului ca obiect al contabilității, fapt ce rezultă din următoarele caracteristici:

- metoda contabilității face posibilă cuprinderea în sfera ei de cercetare a tuturor elementelor patrimoniale privite sub dublu aspect, a căror existență și mișcare se circumscrie, în expresie valorică, la nivelul unei unități gestionare titulară de patrimoniu;
- între mijloacele economice, pe de o parte, și procesele economice interne pe de altă parte, reflectate de metoda contabilității există o interdependență și condiționare reciprocă, în sensul că fără existența mijloacelor economice n-ar fi posibilă desfășurarea proceselor economice, iar fără desfășurarea proceselor economice n-ar fi posibilă reproducerea mijloacelor economice;
- aceeași interdependență și condiționare reciprocă există între mijloacele și procesele economice, pe de o parte, și sursele de finanțare a acestora, pe de altă parte, reflectate de procedeele metodei contabilității, în sensul că orice modificare în volumul și structura mijloacelor și proceselor economice determină, direct sau indirect, o modificare în volumul și structura surselor de finanțare.

6.2. Principii specifice metodei contabilității

Principiile specifice metodei contabilității sunt cunoscute sub denumirea de principiile partidei duble.

1. **Principiul dublei reprezentări** poate fi explicat pornind de la trăsătura de bază a obiectului contabilității, care constă în reflectarea patrimoniului întreprinderii, atât sub aspectul utilității bunurilor economice care îl compun, adică al destinației economice a acestora (mașini, utilaje, instalații, construcții, materiale, produse, bani, etc.), cât și sub aspectul relațiilor de proprietate în cadrul cărora se dobândesc aceste bunuri, ca obiecte de drepturi și obligații, adică sub aspectul surselor de finanțare. Dubla reprezentare a patrimoniului constituie trăsătura esențială, care determină conținutul metodei contabilității, ce poate fi redată sintetic sub forma unei ecuații, prin egalitatea dintre cele două aspecte ale patrimoniului, astfel:

$$\blacksquare \text{ BUNURI ECONOMICE} = \text{DREPTURI} + \text{OBLIGAȚII},$$

în cazul patrimoniului juridic;

$$\blacksquare \text{ UTILIZĂRI} = \text{RESURSE},$$

în cazul patrimoniului economic;

$$\blacksquare \text{ ACTIV} = \text{PASIV},$$

la nivel general, cunoscută sub denumirea de ecuația dublei reprezentări.

Activul reflectă destinația, alocarea și utilizarea elementelor patrimoniale.

Pasivul reflectă sursele de finanțare și proveniența elementelor patrimoniale.

Această egalitate valorică trebuie respectată obligatoriu, ea rezidă din faptul că o entitate patrimonială nu poate avea mai multe bunuri (mijloace) economice decât atâtea câte au fost procurate în cadrul relațiilor de drepturi și obligații (cu capital propriu și capital împrumutat).

2. **Principiul dublei înregistrări**, potrivit căruia orice operație economico-financiară trebuie să fie înregistrată concomitent în două conturi. Dubla înregistrare este determinată, în primul rând de dubla reprezentare prin faptul că, în timpul mișcării și transformării lor, elementele patrimoniale ale întreprinderii nu încetează a fi privite sub dublu aspect, al utilității lor, adică al destinației economice și al provenienței, respectiv al modului de dobândire, al surselor de finanțare, aspecte care se reflectă concomitent ca un raport de echivalență între doi termeni, unul care evidențiază bunurile economice, iar cel de-al doilea care evidențiază sursele de finanțare. Raportul de echivalență este prezent atât în cazul măririi concomitente a bunurilor și a surselor, cât și în cel al micșorării lor.

În al doilea rând, dubla înregistrare este determinată de faptul că mișcarea și transformarea bunurilor economice în fazele circuitului economic generează operații economice și financiare de ieșire dintr-o fază și intrare în alta, de transformare dintr-o formă în alta, dintr-o stare în alta, de trecere dintr-un loc de gestiune în altul. Astfel, bunurile sub formă de materii prime și materiale consumabile se transformă în semifabricate și produse finite, care la rândul lor își schimbă forma în disponibilități bănești, care de asemenea, prin utilizarea lor, îmbracă forma de stocuri. Potrivit acestei trăsături a metodei contabilității, orice operație economică în raport

de efectul său este încadrată și analizată ca un raport de echivalență între destinația și proveniența sa, între intrarea și ieșirea sa, între alocarea și finanțarea sa.

Pornind de la ecuația dublei reprezentări a patrimoniului, și anume: $ACTIV = PASIV$, respectiv mijloace economice = surse economice, se creează relația specifică dublei înregistrări, astfel:

Creșterea mijloacelor economice + Micșorarea surselor de finanțare = Creșterea surselor de finanțare + Micșorarea mijloacelor economice, egalitate cunoscută sub denumirea de ecuația dublei înregistrări.

Dubla înregistrare a operațiilor economice și financiare prezintă o importanță deosebită pentru contabilitate, atât pe linia sporirii proprietăților informative ale datelor furnizate de aceasta, cât și pentru faptul că dă posibilitatea efectuării unui control permanent asupra exactității înregistrărilor efectuate cu privire la operațiile economice și financiare înregistrate.

6.3. Procedeele metodei contabilității comune și altor discipline economice

Procedeele metodei contabilității comune și altor discipline economice sunt: documentația, evaluarea, calculația și inventarierea.

Documentația. Orice operație economică referitoare la existența și mișcarea patrimoniului agentului economic, pentru a fi înregistrată în conturi, trebuie consemnată mai întâi într-un document, care atestă îndeplinirea ei. Înregistrarea operațiilor economice în conturi se face numai după ce acestea au avut loc, iar una din cerințele contabilității este fundamentarea și justificarea tuturor datelor pe bază de documente. Documentele au o importanță deosebită pentru mersul normal al lucrărilor contabile pentru că astfel se asigură verificarea prealabilă a justetei și legalității operațiilor economice, controlul gestionar asupra mijloacelor materiale și bănești, contribuind prin aceasta la consolidarea patrimoniului agentului economic.

Evaluarea. Pentru a putea fi înregistrate în conturi, datele consemnate în documente, privitoare la existența și mișcarea elementelor patrimoniale trebuie aduse la un numitor comun prin intermediul aceleiași unități de măsură. Evaluarea, ca procedeu al metodei contabilității, constă în determinarea mărimii valorice a mijloacelor, fenomenelor, proceselor și rezultatelor acestora, precum și a evoluției lor viitoare, în cadrul unui agent economic. Deci, evaluarea constă în *transformarea unităților naturale în unități monetare, cu ajutorul prețurilor*.

Calculația cuprinde ansamblul operațiilor cu caracter matematic, de la cele simple la cele complexe, efectuate pe baza unor principii și metodologii, începând cu simpla calculare a datelor consemnate în documentele primare, calculul rulajelor, sumelor și soldurilor conturilor, calculul elementelor patrimoniale inventariate, a diferențelor de inventar și terminând cu stabilirea

costului producției, calculul rezultatelor finale și determinarea unor indicatori economici și financiari prin care se apreciază activitatea desfășurată de întreprindere.

Inventarierea. Pe parcursul perioadei de gestiune, se poate întâmpla ca o serie de operații economice să nu poată fi consemnate în documente în momentul producerii lor și deci să nu poată fi înregistrate în conturi. De asemenea, sub influența unor agenți naturali unele bunuri își pierd din greutatea sau calitatea lor, iar neglijența sau reaua credință a gestionarilor poate duce și ea la dispariția unor bunuri fără ca acestea să fie consemnate simultan în documente și înregistrate în conturi. Așadar, datele înregistrate în conturi pot să nu corespundă cu realitatea, fapt ce se evidențiază prin intermediul inventarierii. Deci, *inventarierea este procedeul de confruntare a situației patrimoniale scriptice existente în evidențele contabile și cea faptică de pe teren*. Pe baza constatărilor la care s-a ajuns în urma inventarierii se fac rectificările necesare în conturi, stabilindu-se astfel concordanța dintre datele rezultate din conturi și cele constatate la fața locului.

6.4. Procedelee specifice metodei contabilității

Procedelee specifice contabilității sunt: bilanțul, contul și balanța de verificare.

Bilanțul contabil exprimă situația patrimoniului întreprinderii la un moment dat, precum și rezultatul utilizării și valorificării acestui patrimoniu în perioada dată, deci furnizează informații generale privitoare la situația economică și financiară a întreprinderii și la relațiile ei cu alte unități și persoane. Furnizând numai informații generale, sintetice, obținute din centralizarea datelor contabilității curente, bilanțul este completat și de o serie de situații anexe prin care se explică și se detaliază anumite laturi ale activității economice și financiare ale întreprinderii.

Contul. este instrumentul de bază al contabilității, cu ajutorul căruia se reflectă fiecare element al patrimoniului din punct de vedere al destinației economice și al surselor de finanțare, precum și a fiecărei poziții noi pe care o ocupă aceste elemente în mișcarea și transformarea lor de-a lungul fazelor circuitului economic. Conturile au legături reciproce, atât între ele cât și cu bilanțul, legături determinate de obiectul contabilității. Totalitatea conturilor utilizate de contabilitate în scopul realizării obiectului ei formează sistemul conturilor.

Contabilitatea dispune de un sistem de conturi în care reflectarea tuturor operațiilor rezultate din mișcarea și transformarea elementelor patrimoniale are la bază dubla înregistrare. Această trăsătură a contabilității face posibilă cuprinderea cu ajutorul sistemului de conturi a întregului obiect și menținerea unui echilibru permanent, necesar pentru verificarea exactității datelor înregistrate în conturi. Dacă bilanțul generalizează prin indicatorii săi mersul activității

întreprinderii, contul este procedeul care particularizează această activitate, furnizând informațiile necesare pentru caracterizarea fiecărui mijloc economic, proces economic, sursă de finanțare sau rezultat final. Legătura dintre cont, care furnizează informații de detaliu asupra fiecărui element ce intră în obiectul contabilității, și bilanț, care furnizează informații generalizatoare asupra activității de ansamblu a întreprinderii, se realizează cu ajutorul unui alt procedeu specific metodei contabilității – balanța de verificare.

Balanța de verificare asigură respectarea în contabilitate a dublei înregistrări a elementelor patrimoniale din cadrul întreprinderii, dând astfel garanția exactității înregistrărilor efectuate în conturi. Datele consemnate în aceasta stau la baza întocmirii bilanțului și a celorlalte situații financiare.

Cu ajutorul balanței de verificare se centralizează activitatea economică a agentului economic, reflectată distinct în conturi, pe parcursul perioadei de gestiune. Elementele patrimoniale, veniturile, cheltuielile și rezultatele oglindite distinct în diferite conturi, sunt centralizate cu ajutorul balanței de verificare atât pentru perioada (luna) curentă, cât și cumulat de la începutul anului (exercițiului). În acest mod se obțin informații de ansamblu asupra întregului patrimoniu aflat în administrarea întreprinderii și asupra activității dintr-o anumită perioadă de gestiune.

Centralizarea datelor cu ajutorul balanței de verificare oferă managerilor posibilitatea de a cunoaște volumul modificărilor survenite în structura patrimoniului, atât pe perioada curentă, cât și cumulat din perioadele precedente de gestiune, în vederea elaborării previziunii necesare luării deciziilor ce se impun pentru perioada următoare. Balanța de verificare îndeplinește atât o funcție de control, cât și o funcție economică, constituind puntea de legătură dintre cont și bilanț. Informațiile din balanța de verificare stau la baza întocmirii *bilanțului contabil*.

TEMA 7

DOCUMENTELE CONTABILE

7.1. Noțiunea și importanța documentelor contabile

Contabilitatea se caracterizează prin fundamentarea și justificarea datelor ei pe bază de acte scrise. Nici o operație economică nu se poate înregistra în contabilitate fără un act scris în care să fie consemnată operația economică respectivă. Documentația, ca procedeu al metodei contabilității este acțiunea de culegere și consemnare în documente a datelor privitoare la operațiile economice dintr-o unitate patrimonială, în momentul și la locul efectuării lor.

Documentele justificative trebuie întocmite în conformitate cu normele în vigoare, elaborate în acest sens de Ministerul Finanțelor Publice.

Completarea unui document justificativ trebuie să se facă în mod cît, clar și succint fără ștersături sau corecturi și fără a se lăsa spații între operațiile înscrise, completându-se toate rubricile.

Înregistrările în contabilitate se fac cronologic, prin respectarea succesiunii documentelor după data de întocmire sau de intrare în unitate și sistematic în conturi sintetice și analitice.

Importanța documentelor:

- prin datele pe care le conțin, documentele fac dovada desfășurării operațiilor consemnate și în același timp constituie izvorul informațiilor contabile, statistice, operative. Stînd la baza înregistrărilor în contabilitate, documentele au o influență nemijlocită asupra exactității datelor contabile, asupra organizării contabilității și operativității obținerii informațiilor contabile;

- documentele îndeplinesc un rol deosebit în exercitarea controlului economic și financiar, fiind un mijloc de depistare al cheltuielilor nelegale, al lipsurilor și sustragerilor și de stabilire a răspunderii materiale a persoanelor vinovate;

- documentele contabile prezintă importanță juridică, respectiv în caz de litigiu sunt folosite ca probă în justiție în vederea stabilirii adevărului.

În conformitate cu Legea Contabilității „orice operațiune economico-financiară se consemnează în momentul efectuării ei, într-un document care stă la baza înregistrărilor în contabilitate dobîndind calitatea de document justificativ”. Documentele justificative care stau la baza înregistrărilor în contabilitate angajează răspunderea persoanelor care le-au întocmit, vizat și aprobat precum și a acelor care le-au înregistrat în contabilitate.

Documentele contabile care servesc la prelucrarea, centralizarea și înregistrarea în contabilitate a operațiilor consemnate în documentele justificative trebuie să cuprindă elemente cu privire la:

- felul, numărul și data documentului justificativ;
- sumele corespunzătoare operațiilor efectuate;
- conturile sintetice și analitice debitoare și creditoare;
- semnăturile pentru întocmire și verificare.

Documentele justificative întocmite stau la baza înregistrărilor în jurnale, fișe și alte documente contabile.

7.2. Verificarea și corectarea erorilor din documentele justificative și contabile

În vederea înregistrării în contabilitate, documentele justificative sunt supuse verificării sub trei aspecte: al formei, al calculelor și de fond.

a) *Verificarea formei* presupune cercetarea modului în care au fost completate documentele, verificându-se dacă:

- s-a folosit documentul corespunzător operației consemnate;
- au fost completate toate rubricile, conform cerințelor impuse de operația economico-financiară;
- documentul este autentic și corect întocmit;
- conține vizibil semnătura de întocmire, ștampila și semnătura conducătorului unității.

b) *Verificarea calculelor*, presupune un control detaliat asupra corectitudinii calculelor efectuate în cadrul documentelor justificative, verificare realizată de compartimentul de contabilitate.

c) *Verificarea de fond* are în vedere: legalitatea; realitatea datelor; necesitatea; oportunitatea operațiilor, evenimentelor și tranzacțiilor consemnate.

Erorile constatate cu ocazia verificării documentelor justificative se corectează astfel:

- în cazul operațiunilor care implică primirea, eliberarea sau justificarea numerarului sau a altor documente pentru care normele în vigoare prevăd restricții, documentul greșit se anulează și rămâne în carnetul respectiv, cu excepția ordinului de deplasare (delegație), pe baza căruia se primește sau se restituie diferența între cheltuielile efective de deplasare și avansul acordat;

- în cazul celorlalte documente corectarea se realizează prin tăierea cu o linie a textului sau a cifrei greșite pentru ca acestea să poată fi citite, iar deasupra se scrie cifra sau textul corect,

menționându-se data efectuării corecturii și semnându-se de persoana care a întocmit și corectat documentul justificativ.

Pentru confirmarea unor erori semnificative este necesară ștampila unității și semnătura conducătorului acesteia.

7.3. Clasarea, păstrarea și arhivarea documentelor justificative și contabile

Clasarea este operațiunea de grupare, aranjare și îndosariere a documentelor justificative și contabile în funcție de anumite criterii care să permită o bună păstrare dar și să facă posibilă descoperirea cu ușurință la nevoie. Documentele clasate în dosare, bibliorafturi, etc., se numerotează și se trec în ordine într-un nomenclator la începutul fiecărui dosar.

Clasarea documentelor poate fi:

- *provizorie*, realizată în timpul anului prin păstrarea documentelor în cadrul birourilor și compartimentelor funcționale până la rezolvarea definitivă a acestora;
- *definitivă*, se realizează după expirarea exercițiului financiar, când după rezolvarea completă a documentelor, acestea se predau arhivei generale.

Persoanele prevăzute la art. 1 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, au obligația păstrării în arhiva lor a registrelor de contabilitate, a celorlalte documente contabile, precum și a documentelor justificative care stau la baza înregistrării în contabilitate.

Păstrarea registrelor și a documentelor justificative și contabile se face la domiciliul fiscal sau la sediile secundare, după caz. Registrele și documentele justificative și contabile se pot arhiva, în baza unor contracte de prestări de servicii, cu titlul oneros, de către alte persoane juridice române, care dispun de condiții corespunzătoare. Și în acest caz, răspunderea privind arhivarea documentelor financiar-contabile revine administratorului, ordonatorului de credite sau altei persoane care are obligația gestionării unității beneficiare (care a încredințat documentele spre arhivare).

Cu ocazia controalelor efectuate de organele abilitate, persoanele juridice sunt obligate, la cerere, să prezinte la domiciliul fiscal documentele solicitate. Organele de control ale Ministerului Finanțelor Publice pot interzice arhivarea registrelor, a documentelor justificative și contabile și în alte locații decât la domiciliul fiscal sau la sediile secundare, dacă considera că acestea nu sunt păstrate corespunzător.

Termenul de păstrare a registrelor și a documentelor justificative și contabile este de 10 ani cu începere de la data încheierii exercițiului financiar în cursul căruia au fost întocmite, cu excepția statelor de salarii care se păstrează timp de 50 de ani.

Arhivarea documentelor justificative si contabile se face în conformitate cu prevederile legale si cu următoarele reguli generale:

- documentele se grupează in dosare, numerotate, șnuruite si parafate;
- gruparea documentelor in dosare se face cronologic si sistematic, în cadrul fiecărui exercițiu financiar la care se refera acestea. în cazul fuziunii sau al lichidării societății, documentele aferente acestei perioade se arhivează separat;
- dosarele conținând documente justificative si contabile se păstrează în spatii amenajate în acest scop, asigurate împotriva degradării, distrugerii sau sustragerii, dotate cu mijloace de prevenire a incendiilor;
- evidenta documentelor la arhiva se tine cu ajutorul Registrului de evidenta, potrivit legii, în care sunt evidențiate dosarele si documentele intrate în arhiva, precum si mișcarea acestora în decursul timpului.

Eliminarea din arhiva a documentelor al căror termen legal de păstrare a expirat se face de către o comisie sub conducerea administratorului sau ordonatorului de credite, după caz. În aceasta situație se întocmește un proces-verbal si se consemnează scăderea documentelor eliminate din Registrul de evidenta al arhivei.

TEMA 8

CONTUL – PROCEDEUL DE BAZĂ AL METODEI CONTABILITĂȚII

8.1. Definirea și necesitatea conturilor

Contul este procedeul specific metodei contabilității care reflectă existența și mișcarea elementelor patrimoniale ale întreprinderii, în toate fazele circuitului economic (aprovizionare, producție, desfacere, repartiție), sub dublul lor aspect, și anume: pe de o parte al utilității lor, ca bunuri economice, iar pe de altă parte ca surse de finanțare.

Necesitatea reflectării tuturor elementelor patrimoniale impune deschiderea în contabilitate a câte unui cont distinct pentru fiecare dintre ele. Pentru a înregistra o operație economico-financiară în conturi trebuie cunoscut mai întâi conținutul economic al operației respective, adică ce elemente patrimoniale intervin în ea, respectiv cu ce conturi se înregistrează, și apoi, în funcție de acestea se deduce modul cum se înregistrează, respectiv care din conturile care intervin se debitează și care se creditează.

Prin urmare, orice cont deschis în contabilitatea curentă are un anumit conținut economic, determinat de conținutul elementului care se evidențiază cu ajutorul contului respectiv și care poate să reprezinte:

- un mijloc economic cu o anumită destinație și utilizare, (de exemplu: terenuri, construcții, mijloace de transport, materii prime, produse finite, mărfuri, etc.);
- un proces economic sau o fază a acestuia (de exemplu: aprovizionarea cu materii prime, fabricarea de produse, executarea de lucrări, prestarea de servicii, desfacerea de produse, etc.);
- o sursă sau o grupă de surse de finanțare, în funcție de modul de procurare al mijloacelor economice (capital, rezerve, credite bancare, furnizori, etc.);
- un rezultat financiar, care se prezintă sub formă de profit sau pierdere, evidențiate de activitățile care le generează (de exploatare, financiară, extraordinară).

În noțiunea de cont se reunesc cele două laturi ale procesului cunoașterii contabile: activitatea de ordonare și sistematizare a informațiilor contabile ca sistem logic și activitatea practică de înscriere, de înregistrare a datelor respective, pe baza principiilor impuse de cerințele de grupare și ordonare, specifice contabilității. Utilizarea conturilor conferă contabilității capacitatea de a analiza funcțiile de observare și descriere analitică a operațiilor economice și financiare pe baza unui sistem de principii și reguli, furnizând date asupra cauzelor și consecințelor relațiilor juridice și economice ce rezultă din activitatea desfășurată de o întreprindere.

Datorită multitudinii de mijloace, surse și procese economice ce formează obiectul contabilității și a diversității informațiilor despre acestea, contul este integrat unui ansamblu multifuncțional numit sistemul conturilor.

Sistemul conturilor reprezintă totalitatea conturilor ce se folosesc în contabilitate pentru înregistrarea operațiunilor economico-financiare generate de desfășurarea activității unităților patrimoniale.

8.2. Elementele contului

Contul are următoarele *elemente componente*: titlul contului, părțile contului (debitul și creditul), explicația operațiunii înregistrate, rulajele și totalurile contului, soldul contului.

Titlul contului exprimă denumirea mijloacelor, proceselor sau surselor economice a căror existență și mișcare o reflectă în mod sistematizat. Titlul trebuie să exprime într-un mod cât mai corect conținutul economic al contului. Exemplu: Capital social, Terenuri, Construcții, Materiale consumabile etc.

În activitatea practică, alături de titlul contului se folosesc și simbolurile cifrice, care înlesnesc identificarea și folosirea lor, aplicându-se în funcție de specificul activității și de nevoile concrete ale unităților economice sau sociale.

Părțile contului sunt debitul și creditul acestuia care reflectă distinct, în baza unor reguli și principii, cele două feluri de modificări (creșteri și micșorări) pe care le pot produce operațiunile economice asupra elementului respectiv.

În mod convențional a fost stabilit că *debitul se află în partea stângă a contului*, iar *creditul în partea dreaptă*.

Debitul și creditul contului au un conținut economic similar, prin aceea că ambele părți reflectă modificări ale aceluiași element, dar funcția lor este opusă, fiind determinată de felul modificărilor pe care le reflectă, deoarece fiecare înregistrează modificări de sens contrar, și anume: la conturile de mijloace economice se înregistrează în debit existentul și creșterile și în credit micșorările, iar la conturile de surse economice, în credit se înregistrează existentul inițial și creșterile și în debit micșorările.

Conturile reflectă fie elemente patrimoniale de activ, fie elemente de pasiv, astfel că: *la conturile de activ* se înregistrează în debit creșterile și în credit micșorările, iar *la conturile de pasiv* se înregistrează în debit micșorările și în credit creșterile.

A debita un cont înseamnă a înscrie în partea stângă a acestuia anumite informații referitoare la existența sau modificările unui element patrimonial.

A credita un cont înseamnă a înscrie în partea dreaptă a acestuia informații referitoare la

existența sau modificarea unui element patrimonial.

Explicația operațiunii înregistrate constituie o altă componentă a structurii contului și constă în înscrierea în debitul și creditul contului a unor date care ajută la identificarea operațiunii care a produs modificarea preluată din documente. După forma explicației, aceasta poate fi descriptivă și contabilă.

Explicația descriptivă constă în prezentarea sumară a conținutului operației prin indicarea datei, felului și numărului documentului și descrierea succintă a operației. *Explicația contabilă* constă în indicarea sub formă de simbol cifric a contului sau conturilor corespondente.

Rulajul și totalul conturilor sunt formate din mișcările care au intervenit în cont ca urmare a înregistrării operațiilor economice de creștere sau reducere a elementului respectiv într-o perioadă de timp.

Rulajul debitor este format din totalitatea sumelor înregistrate în debitul unui cont. *Rulajul creditor* este format din totalitatea sumelor înregistrate în creditul unui cont.

Total sume debitoare reprezintă suma dintre soldul inițial debitor și rulajul debitor al contului într-o perioadă dată. *Total sume creditoare* reprezintă însumarea soldurilor inițiale creditoare și rulajul creditor al contului într-o perioadă determinată.

Existența valoric stabilită la un moment dat la elementul pentru care s-a deschis contul reprezintă *soldul contului*. Se stabilește ca diferență între totalul sumelor înregistrate în debitul unui cont și cele înregistrate în creditul aceluiași cont.

Soldul debitor al contului se întâlnește când totalul sumelor debitoare este mai mare decât totalul sumelor creditoare ale aceluiași cont. *Soldul creditor* al contului se întâlnește când totalul sumelor creditoare este mai mare decât totalul sumelor debitoare ale aceluiași cont. Dacă totalul sumelor înregistrate în debit este egal cu totalul sumelor înregistrate în credit, contul nu are sold, adică este "balansat", "lichidat" sau "soldat".

Relațiile de calcul pentru sold sunt :

1. $TSD - TSC = SD$, când $TSD > TSC$
2. $TSC - TSD = SC$, când $TSC > TSD$
3. $TSD - TSC = 0$, când $TSD = TSC$

Soldurile se stabilesc de regulă, la sfârșitul perioadei de gestiune, reprezentând *solduri finale* care, la începutul perioadei următoare de gestiune apar ca *solduri inițiale*.

8.3. Clasificarea conturilor

Clasificarea conturilor constă în sistematizarea, potrivit caracteristicilor comune și specifice ale acestora, prin încadrarea lor în clase, grupe, subgrupe de conturi, după anumite

criterii, cu scopul de a realiza o ordine în varietatea de conturi folosite de contabilitatea curentă.

Importanța clasificării conturilor constă în:

- permite studierea sistematică și generalizată a conturilor, asigurând cunoașterea legăturilor reciproce dintre ele;
- permite asimilarea cu ușurință a conținutului economic și funcției contabile a conturilor;
- asigură înțelegerea structurii planului de conturi.

Clasificarea conturilor se poate face după mai multe criterii, fiecare dintre ele caracterizând sistemul conturilor dintr-un anumit punct de vedere, astfel:

A. După conținutul economic al conturilor:

- *conturi de mijloacelor economice:* materii prime, construcții, mărfuri, creanțe, disponibilități bănești, etc.;
- *conturi de surse economice:* capital, rezerve, credite bancare și împrumuturi, furnizori, etc.
- *conturi de procese economice:* conturi de cheltuieli, conturi de venituri, conturi de rezultate ;
- *conturi în afara bilanțului.*

B. După funcția contabilă pe care o îndeplinesc, conturile se împart în:

- *conturi de activ*, care reflectă existența și mișcarea mijloacelor economice sub aspectul componenței, al structurii lor materiale, de exemplu: contul 212 "Construcții", 201 "Cheltuieli de constituire", 301 "Materii prime" etc.
- *conturi de pasiv*, care reflectă existența și mișcarea mijloacelor economice sub aspectul provenienței lor, al sursei de formare, de exemplu: contul 401 "Furnizori", 421 "Personal - salarii datorate", 441 "Impozit pe profit" etc.;
- *conturi bifuncționale*, care preiau atribuții de funcționare de la ambele feluri de conturi fiind în special conturi de "calcul economic", de exemplu: 121 "Profit sau pierdere", 308 "Diferențe de preț la materii prime și materiale", etc.

C. După sfera de cuprindere, de detaliere a operațiilor pe care le reflectă conturile, întâlnim:

- conturi sintetice
- conturi analitice

Conturile sintetice dau posibilitatea cunoașterii situației de ansamblu a unei categorii de mijloace, procese sau surse economice. De exemplu contul 401 "Furnizori" arată datoriile agentului economic la un moment dat față de furnizorii de materii prime și serviciile executate. Caracteristic conturilor sintetice este faptul că ele reflectă categoriile de elemente patrimoniale

numai în expresie valorică și evidența sintetică stă la baza întocmirii bilanțelor de verificare sintetice și a bilanțului contabil.

În sistemul de contabilitate se întâlnesc următoarele grupe de conturi sintetice:

- *conturi sintetice de gradul I*, ce pot fi recunoscute prin faptul că sunt simbolizate cu trei cifre care se pot desfășura în două sau mai multe conturi sintetice de gradul II;
- *conturi sintetice de gradul II*, recunoscute prin faptul că sunt simbolizate cu patru cifre și reprezintă de fapt o descompunere a conturilor sintetice de gradul I, acestea la rândul lor desfășurându-se pe conturi analitice.

Conturile analitice se utilizează ca desfășurătoare ale conturilor sintetice, cu ajutorul lor se ține evidența unor părți componente ale elementelor din conturile sintetice, folosindu-se pentru înregistrarea datelor atât etalonul valoric cât și etalonul natural, acolo unde este cazul.

Trebuie precizat că pentru evidența unor elemente de activ sau de pasiv se folosesc atât conturile sintetice cât și cele analitice, unele pe altele nu se exclud ci se completează. O operație economică înregistrată într-un cont analitic trebuie să fie înregistrată în contul sintetic din care derivă contul analitic respectiv.

8.4. Regulile de funcționare a conturilor

Regulile de funcționare a conturilor au drept scop să stabilească partea contului (debit sau credit) în care urmează să se înregistreze soldul inițial existent în fiecare cont la deschiderea acestuia, modificările (creșteri sau micșorări) valorii elementului la care se referă contul, determinate de tranzacțiile, evenimentele, operațiile economice și soldul final al conturilor existent la închiderea acestora. Acestea au ca punct de plecare bilanțul cu structurile sale (active, capitaluri și datorii) și cele două principii de bază ale contabilității: dubla reprezentare și dubla înregistrare.

Tehnica de operare are în vedere poziționarea convențională, dar fundamentală a activului și debitului în stânga, opus de cea a pasivului și creditului în dreapta, între care se află egalitate bilanțieră.

Deci, sumele din partea stângă (activ) a bilanțului se trec ca solduri inițiale în partea de debit (stânga) a conturilor de activ și în mod corespunzător sumele din partea dreaptă (pasiv) a bilanțului se trec ca solduri inițiale în partea de credit (dreapta) a conturilor de pasiv.

Plecând de la aceste concepte fundamentale, se deosebesc patru reguli de funcționare a conturilor și anume:

Regula I de funcționare a conturilor:

Elementele patrimoniale de activ și cele de pasiv prezintă în orice moment anumite mărimi valorice denumite de contabilitate "existente". Aceste existente sunt determinate cu ajutorul conturilor, la anumite perioade, de regulă la sfârșitul anului și se înscriu în bilanțul contabil.

Pe baza bilanțului încheiat la finele anului precedent, se redeschid la începutul anului curent atât conturile de activ, cât și cele de pasiv pentru înregistrarea existentelor (soldurilor) preluate din bilanț.

Redeschiderea conturilor se efectuează după anumite reguli, astfel:

- existentele de activ se reflectă în debitul conturilor de activ ca solduri inițiale;
- existentele de pasiv se reflectă în creditul conturilor de pasiv ca solduri inițiale;

În concluzie, conform regulii I de funcționare, conturile de activ încep să funcționeze prin a se debita cu existentul din activul bilanțului, iar conturile de pasiv încep să funcționeze prin a se credita cu existentul din pasivul bilanțului.

Regula a II-a de funcționare a conturilor:

Majorările survenite în activul și pasivul bilanțului, determinate de operațiile economice, impun reflectarea lor în aceeași parte a conturilor, adică majorările de activ în debitul conturilor alături de existentul inițial și majorările de pasiv în creditul conturilor alături de existentul inițial.

Conform regulii a II-a, conturile de activ se debitează cu toate majorările, creșterile, sporirile elementelor de activ, iar conturile de pasiv se creditează cu toate majorările (creșterile, sporirile) elementelor de pasiv.

Regula a III-a de funcționare a conturilor:

Operațiile economice ce au loc în cadrul unui agent economic determină nu numai majorări în cadrul activului și pasivului bilanțului ci și micșorarea acestora, care se înregistrează în partea opusă a contului. În concluzie, se poate spune că micșorările (scăderile, ieșirile) elementelor de activ sunt reflectate în creditul conturilor de activ, iar micșorarea elementelor de pasiv este reflectată în debitul conturilor de pasiv.

Conform regulii a III-a, conturile de activ se creditează cu micșorările (scăderile, reducerile, ieșirile) elementelor de activ, iar conturile de pasiv se debitează cu micșorările (scăderile, reducerile) elementelor de pasiv.

Regula a IV-a de funcționare a conturilor:

Reflectarea în conturi a existenței și majorărilor pe de o parte și a micșorărilor pe de altă parte, oferă posibilitatea stabilirii soldului contului, care exprimă situația nouă a elementului reflectat cu ajutorul contului respectiv. Stabilirea soldului contului presupune totalizarea sumelor

înscrise în debitul contului și separat a celor înscrise în creditul contului, după care se scade totalul cel mai mic din cel mai mare.

Soldul conturilor de activ se determină ca diferență între totalul sumelor debitoare și totalul sumelor creditoare, fiind sold debitor sau zero.

Soldul conturilor de pasiv se determină ca diferență între totalul sumelor creditoare și totalul sumelor debitoare, fiind sold creditor sau zero.

Conform regulii a IV-a, conturile de activ prezintă sold final debitor, sau se soldează, iar conturile de pasiv prezintă sold final creditor sau se soldează.

Pe baza acestor reguli de funcționare a conturilor rezultă reguli sintetice generale de funcționare caracteristice conturilor de activ și conturilor de pasiv.

Regula de funcționare a conturilor de activ.

Conturile de activ încep să funcționeze prin a se debita. Se debitează cu existentul inițial și cu creșterile (majorările, intrările) de activ și se creditează cu micșorările (ieșirile) elementelor de activ. În final prezintă sold debitor sau nu prezintă sold.

Regula de funcționare a conturilor de pasiv.

Conturile de pasiv încep să funcționeze prin a se credita. Se creditează cu existentul inițial și cu creșterile (majorările, intrările) de pasiv și se debitează cu micșorările (ieșirile) elementelor de pasiv. În final prezintă sold creditor sau nu prezintă sold.

8.5. Analiza contabilă și formula contabilă

Analiza contabilă constă în cercetarea pe bază de documente a fiecărei operații economico - financiare în parte, prin descompunerea ei în elemente componente, în scopul stabilirii conturilor corespondente și a părții acestora – debit sau credit – în care urmează a se înregistra operația economică, concomitent și cu aceeași sumă.

Efectuarea analizei contabile a operațiilor economico - financiare în vederea înregistrării lor în conturi parcurge următoarele etape:

- *stabilirea naturii operației*, adică stabilirea conținutului tranzacției ce trebuie înregistrată în contabilitate (achiziționarea de materii prime, vânzarea de mărfuri, obținerea de produse finite, etc.);
- *stabilirea modificărilor care se produc* în structura elementelor bilanțiere, conținutul și sensul modificărilor (creșteri sau scăderi de active sau de pasive). De exemplu: cresc disponibilitățile bănești ale întreprinderii la bancă, scad obligațiile față de furnizori, etc.;
- *stabilirea conturilor corespondente* în care urmează să se înregistreze tranzacția, baza elementelor bilanțiere modificate;

■ *determinarea, pe baza regulilor de funcționare a conturilor, a părții din fiecare cont (debit sau credit) în care urmează să se înregistreze tranzacția.*

Scopul final al analizei contabile a fiecărei operații economico - financiare îl constituie stabilirea corectă, rațională, exactă a formulei contabile cu ajutorul căreia se reflectă operația respectivă în conturi.

Formula contabilă exprimă, sub formă grafică, modificările pe care le determină fiecare tranzacție pe baza dublei înregistrări, sub formă de egalitate valorică.

Structura formulei contabile este:

- conturile corespondente;
- semnul “=”;
- semnul “%”, utilizat în înțelesul de “următoarele”, atunci când în formula contabilă intră în corespondență mai mult de două conturi;
- sumele.

În formula contabilă, contul (conturile) care se debitează se așează în stânga semnului egalității, deoarece debitul este partea stângă a unui cont, iar contul (conturile) care se creditează se așează în partea dreaptă a semnului egalității, deoarece creditul este partea dreaptă a unui cont. Prin atașarea explicației descriptive a operațiunilor în cauză, adică a documentului justificativ care atestă înfăptuirea ei, precum și a datei la elementele formulei contabile rezultă noțiunea de *articol contabil*. Înregistrarea operațiilor economico-financiare consemnate în documente, în ordinea în care acestea au avut loc sub formă de articole contabile poartă denumirea de *înregistrare cronologică*.

În funcție de numărul conturilor corespondente care compun formula contabilă, avem: formule contabile simple și formule contabile compuse.

În cazul *formulelor contabile simple*, corespondența conturilor se stabilește între două elemente bilanțiere, un cont care se debitează și un cont care se creditează. Modelul este de forma: *Cont debitor = Cont creditor Suma*

În cazul *formulelor contabile compuse*, corespondența se stabilește între un singur cont debitor și mai multe conturi creditoare, sau între un singur cont creditor și mai multe conturi debitoare și este specifică acelor operații economico-financiare care modifică concomitent mai mult de două elemente patrimoniale din bilanț. Modelul este de forma:

$$\begin{array}{lcl}
 \% & = & \text{Cont creditor} \quad \text{Suma} \\
 \text{Conturi} & & \\
 \text{debitoare} & & \\
 \text{sau} & & \\
 \text{Cont debitor} & = & \% \quad \text{Suma} \\
 & & \text{Conturi} \\
 & & \text{creditoare}
 \end{array}$$

TEMA 9

BALANȚA DE VERIFICARE – PROCEDEU DE BAZĂ AL METODEI CONTABILITĂȚII

9.1. Balanța de verificare, noțiune și importanță

Balanța de verificare se încadrează în categoria procedeeleor specifice metodei contabilității, prin intermediul ei realizându-se respectarea echilibrului permanent al dublei înregistrări. Se prezintă sub forma unei situații tabelare în care se înscriu datele valorice preluate din conturi, și anume: soldurile inițiale, rulajele și soldurile finale ale conturilor utilizate pentru înregistrarea tuturor operațiilor economico-financiare în cursul perioadei de gestiune a unei unități patrimoniale.

Conform Legii contabilității, balanța de verificare se întocmește lunar și are caracter obligatoriu, scopul acesteia constituindu-l "verificarea înregistrării corecte a operațiilor".

Balanțele de verificare se întocmesc lunar, în scopul verificării exactității înregistrării operațiilor economice în conturi și pentru întocmirea bilanțului contabil. De asemenea ajută la identificarea erorilor de înregistrare contabilă care afectează egalitățile ce trebuie să existe între coloanele perechi și corelațiile dintre ele. Cu ajutorul balanței de verificare se pot identifica:

- erori de înregistrare în conturi determinate de:
 - nerespectarea principiului dublei înregistrări;
 - nerespectarea egalității sumelor debitoare și creditoare în cadrul formulelor contabile compuse;
 - calculul eronat privind elementele structurale ale contului etc.;
- erori de întocmire a balanțelor de verificare determinate de:
 - preluarea greșită a informațiilor din conturi - Cartea Mare
 - calcule eronate ale coloanelor din balanță etc.

Acest tip de erori pot fi descoperite prin verificarea egalităților specifice balanțelor de verificare, prin operații de punctare, prin repetarea calculelor etc.

Deși balanța de verificare arată că *Total debit = Total credit* și indică astfel respectarea principiului fundamental, asta nu garantează faptul că nu s-au făcut greșeli. Este posibil să se fi omis înregistrări de tranzacții sau să se înregistreze o tranzacție în alte conturi decât cele determinate de tranzacția respectivă. De asemenea, este posibil să fi avut compensări sau analizări eronate ale unei operații de ajustare sau închidere a conturilor. Balanța de verificare confirmă doar faptul că sumele debitoare și creditoare din conturi sunt în echilibru.

9.2. Clasificarea balanțelor de verificare

Balanțele de verificare se clasifică după mai multe criterii, și anume:

După natura conturilor pe care le conțin :

- balanțe de verificare ale conturilor sintetice (generale), se întocmesc pe baze datelor preluate din conturile sintetice și cuprind toate conturile sintetice folosite de o anumită unitate patrimonială în contabilitatea curentă, pe o anumită perioadă de gestiune;
- balanțe de verificare ale conturilor analitice, se întocmesc înaintea elaborării balanței de verificare a conturilor sintetice, pe baza datelor preluate din conturile analitice, câte una pentru fiecare cont sintetic care s-a desfășurat pe conturi analitice.

După numărul de egalități pe care le cuprind balanțele de verificare ale conturilor sintetice, avem:

- balanțe de verificare cu o singură egalitate;
- balanțe de verificare cu două egalități;
- balanțe de verificare cu trei egalități;
- balanțe de verificare cu patru egalități.

Balanța de verificare cu o singură egalitate se întocmește în două variante, și anume: fie ca balanță de sume, cuprinzând două coloane de sume, debitoare și creditoare, totalul coloanelor trebuind să fie egal; fie ca balanță de solduri, cuprinzând două coloane de solduri, debitoare și creditoare, al căror total trebuie să fie, de asemenea, egal. Egalitatea este de forma:

$$\text{Totalul sumelor debitoare } (\Sigma TSD) = \text{Totalul sumelor creditoare } (\Sigma TSC)$$

sau

$$\begin{array}{ll} \text{Totalul soldurilor finale} & = \text{Totalul soldurilor finale} \\ \text{debitoare } (\Sigma SFD) & \text{creditoare } (\Sigma SFC) \end{array}$$

Balanța de verificare cu două serii de egalități, rezultă din combinarea balanței sumelor cu balanța soldurilor. Ea cuprinde patru coloane, două coloane pentru totalul sumelor debitoare și creditoare și două coloane pentru soldurile finale debitoare și creditoare, permițând stabilirea a două serii de egalități între totalul coloanelor perechi:

$$\text{Totalul sumelor debitoare } (\Sigma TSD) = \text{Totalul sumelor creditoare } (\Sigma TSC)$$

și

$$\begin{array}{ll} \text{Totalul soldurilor finale} & = \text{Totalul soldurilor finale} \\ \text{debitoare } (\Sigma SFD) & \text{creditoare } (\Sigma SFC) \end{array}$$

Balanța de verificare cu trei serii de egalități cuprinde pe coloane distincte soldurile inițiale, rulajele perioadei curente și soldurile finale ale conturilor. Cele trei egalități sunt:

$$\begin{aligned}
 \text{Totalul soldurilor inițiale debitoare } (\Sigma SID) &= \text{Totalul soldurilor inițiale creditoare } (\Sigma SIC) \\
 \text{Totalul rulajelor debitoare } (\Sigma RD) &= \text{Totalul rulajelor creditoare } (\Sigma RC) \\
 \text{Totalul soldurilor finale debitoare } (\Sigma SFD) &= \text{Totalul soldurilor finale creditoare } (\Sigma SFC)
 \end{aligned}$$

Grafic, balanța de verificare cu trei serii de egalități, se poate prezenta atât sub formă tabelară, cât și sub formă matricială (balanță de verificare-șah).

Balanța de verificare cu patru serii de egalități prezintă opt coloane, respectiv, două coloane perechi pentru *total sume precedente* sau solduri inițiale, două coloane perechi pentru *rulaje*, două coloane perechi pentru *totalul sumelor* și două coloane perechi pentru *solduri finale*.

Cu ajutorul ei se obțin patru egalități, și anume :

$$\begin{aligned}
 \text{Totalul sumelor debitoare din perioada precedentă } (\Sigma TSDP) &= \text{Totalul sumelor creditoare din perioada precedentă } (\Sigma TSCP) \\
 \text{Totalul rulajelor debitoare ale lunii curente } (\Sigma RD) &= \text{Totalul rulajelor creditoare ale lunii curente } (\Sigma RC) \\
 \text{Totalul sumelor debitoare } (\Sigma TSD) &= \text{Totalul sumelor creditoare } (\Sigma TSC) \\
 \text{Totalul soldurilor finale debitoare } (\Sigma SFD) &= \text{Totalul soldurilor finale creditoare } (\Sigma SFC)
 \end{aligned}$$

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	Total sume precedente		Rulaje		Total sume		Solduri finale	
		D	C	D	C	D	C	D	C
	<i>Total</i>	$\Sigma TSDP$	$\Sigma TSCP$	ΣRD	ΣRC	ΣTSD	ΣTSC	ΣSFD	ΣSFC

TEMA 10

INVENTARIEREA – PROCEDEU AL METODEI CONTABILITĂȚII

10.2. Inventarierea, noțiune, importanță, funcții

În conformitate cu Legea contabilității nr. 82/1991, și cu Ordinul nr. 2861/2009 agenții economici au obligația să efectueze inventarierea elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii în următoarele momente: la începutul activității, cel puțin o dată în cursul exercițiului financiar pe parcursul funcționării lor, în cazul fuziunii sau încetării activității, precum și în următoarele situații:

- a) la cererea organelor de control, cu prilejul efectuării controlului, sau a altor organe prevăzute de lege;
- b) ori de câte ori sunt indicii că există lipsuri sau plusuri în gestiune, care nu pot fi stabilite cert decât prin inventariere;
- c) ori de câte ori intervine o predare-primire de gestiune;
- d) cu prilejul reorganizării gestiunilor;
- e) ca urmare a calamităților naturale sau a unor cazuri de forță majoră;
- f) în alte cazuri prevăzute de lege.

Inventarierea reprezintă ansamblul operațiunilor prin care se constată existența tuturor elementelor de activ și de pasiv, cantitativ și valoric, după caz în patrimoniul unității, la data la care acesta se efectuează. În aceste condiții inventarierea poate fi considerată ca un ansamblu de operațiuni logice și practice strâns legate între ele, prin care se măsoară la un moment dat mărimea elementelor patrimoniale, din punct de vedere cantitativ și valoric, în scopul punerii de acord a datelor contabilității cu realitatea.

Inventarierea patrimoniului unităților prezintă o importanță deosebită pentru activitatea practică din mai multe puncte de vedere:

- este punctul de plecare la unitățile nou înființate, având ca obiect principal stabilirea și evaluarea elementelor patrimoniale ce constituie aportul în natură;
- permite cunoașterea corectitudinii cu care sunt gestionate mijloacele materiale și bănești ale unității patrimoniale, descoperindu-se degradările, lipsurile, sustragerile, furturile, permițând stabilirea răspunderilor celor vinovați și luarea măsurilor pentru recuperarea prejudiciilor;
- contribuie la calculul corect al unor indici și indicatori care la rândul lor au o mare importanță în fundamentarea deciziilor; se pune accent pe dimensionarea producției

și a producției în curs, calculul corect al costului producției, stabilirea rezultatelor financiare finale;

- contribuie la mobilizarea resurselor interne prin aceea că permite identificarea valorilor materiale fără mișcare și în general neutilizabile, avariate sau degradate, ca și creanțele și angajamentele cu termene expirate pe care unitatea are obligația să le lichideze, astfel accelerând avântul economic și în general contribuind la respectarea disciplinei financiare.

Prin operația de inventariere se pune deci, față în față informația contabilă pe de o parte și situația patrimonială concretă pe de altă parte în vederea stabilirii diferențelor și apoi restabilirea concordanței dintre ele.

Inventarierea, în calitatea sa de procedeu al metodei contabilității, îndeplinește mai multe funcții, dintre care mai semnificative sunt:

♦ **funcția de control** al concordanței între informațiile furnizate de contabilitate și realitate. Oricât de riguros este organizată o activitate de recepție, depozitare gestionare și eliberare din gestiune a bunurilor economice, oricât de bine este organizată și ținută contabilitatea elementelor patrimoniale, în anumite situații pot să apară diferențe între soldurile scriptice și realitate. De regulă, informațiile furnizate au un caracter relativ deoarece:

- bunurile economice suferă modificări cantitative și calitative din cauza unor factori obiectivi și subiectivi (perisabilități, expiră termenul de garanție, creșterea sau scăderea în greutate);
- în anumite gestiuni sau la alte sortimente de bunuri au loc sustrageri, furturi, risipă, proastă gospodărire;
- înregistrarea eronată în contabilitate (înregistrarea de mai multe ori, de la o gestiune la alta se folosesc greșit unitățile de măsură, indicii de calitate, etc);
- personalul care gestionează, manipulează mișcarea acestor bunuri dă dovadă de neglijență sau nepricepere;
- la unele stocuri s-au creat stocuri fără mișcare, greu vandabile sau de prisos;
- la unele elemente patrimoniale se înregistrează calamități naturale.

♦ **funcția de stabilire a situației nete și a rezultatului exercițiului.**

Inventarierea este punctul de pornire și punctul de închidere a oricărui exercițiu. Pe baza inventarierii se deschid conturile și se definitivează bilanțul contabil.

♦ **funcția de calcul și de evidență a stocurilor, consumurilor și vânzărilor.**

Unitățile patrimoniale pot folosi pentru evidența stocurilor metoda inventarului permanent și intermitent, în funcție de mărimea acestora. Se recomandă ca la unitățile mari să se folosească inventarul permanent, iar la unitățile mici, metoda inventarului intermitent.

10.2. Clasificarea inventarierii

Inventarierea, ca procedeu al metodei contabilității se clasifică după următoarele criterii:

a) *Din punct de vedere al conținutului economic al elementelor patrimoniale supuse inventarierii* există:

- inventarierea mijloacelor economice se referă la inventarierea materialelor, a obiectelor de inventar, a mărfurilor, a ambalajelor, a mijloacelor bănește, etc;
- inventarierea mijloacelor circulante în decontare cum sunt: clienții, debitorii, decontările cu acționarii și asociații, care se efectuează prin controlul documentelor care au stat la baza constituirii acestor operații;
- inventarierea obligațiilor față de bugetul administrației de stat, față de furnizori, creditori, obligații față de bancă pentru creditele obținute, care se efectuează pe baza documentelor de decontare întocmite cu ocazia creării obligației respective.

b) *Din punct de vedere al sferei de cuprindere* poate fi: generală și parțială.

- *Inventarierea generală* cuprinde toate elementele patrimoniale aflate în patrimoniul unei unități. Această inventariere este destul de amplă și se execută o dată pe an.
- *Inventarierea parțială* cuprinde numai unele elemente patrimoniale aflate în patrimoniul unității sau numai unele gestiuni sau la anumite produse. Inventarierea periodică sunt de regulă parțiale.

c) *După modalitatea de efectuare*, inventarierea sunt: totale și prin sondaj.

- *Inventarierea totală* se extind asupra tuturor sortimentelor care formează un element patrimonial sau asupra tuturor bunurilor dintr-o gestiune indiferent de natura lor.
- *Inventarierea prin sondaj* cuprinde numai unele sortimente sau numai unele bunuri dintr-o gestiune. Dacă la inventarierea prin sondaj se constată nereguli semnificative, acestea se transformă în inventarieri totale.

d) *În funcție de condițiile* în care se desfășoară: inventarieri ordinare și inventarieri extraordinare.

- *Inventarierea ordinară* au caracter programat normal, planificat. Se execută pe baza unei programări făcute la începutul anului de către compartimentul financiar-contabil.
- *Inventarierea extraordinară* este executată în afara celor prevăzute în programul întocmit de compartimentul contabilitate, având loc în următoarele situații: când intervin operații de predare-primire; când se modifică prețurile la mărfurile aflate în stoc; cu ocazia divizării sau concesiunii gestiunii; în cazul în care au loc calamități sau alte cazuri de forță majoră, când sunt sesizări repetate și dovedite că în anumite gestiuni se petrec fapte ilicite, nerespectându-se normele financiar-contabile; la cererea

unor organe de control din cadrul unității patrimoniale sau din afară (instanțele de judecată, procuratura).

e) După momentul în care se efectuează se deosebesc: inventarieri periodice și inventarieri anuale.

- *Inventarierile periodice* se efectuează conform unor planificări proprii întocmite de către fiecare unitate patrimonială. Frecvența acestor inventarieri se stabilește în funcție de particularitățile fiecărei gestiuni și de ritmul de mișcare al elementelor patrimoniale. Astfel, gestiunile unor mijloace bănești se inventariază lunar, mărfurile din magazinele de desfacere cu amănuntul se inventariază de două sau trei ori pe an, etc.
- *Inventarierile anuale* sunt obligatorii de efectuat înainte de închiderea conturilor și întocmirea situațiilor anuale simplificate. Inventarierile anuale sunt lucrări complexe care necesită un volum mare de muncă, ele neputându-se efectua concomitent asupra gestiunilor și elementelor patrimoniale dintr-o unitate.

10.3. Organizarea și etapele inventarierii

În Legea contabilității se prevede, în mod expres, obligația unității patrimoniale ca în funcție de natura și complexitatea activității ei, să asigure în principal stabilirea persoanelor pentru efectuarea inventarierii, organizarea și numirea persoanelor împuternicite să efectueze inventarierea, pregătirea condițiilor necesare ei, înregistrarea în contabilitate a tuturor operațiilor aferente exercițiului, efectuarea faptică a inventarierii, determinarea rezultatelor inventarierii și valorificarea acestora.

În vederea efectuării în bune condiții a operației de inventariere, trebuie create anumite condiții și trebuie parcurse anumite etape astfel: pregătirea inventarierii, efectuarea inventarierii, evaluarea elementelor patrimoniale și soluționarea diferențelor constatate la inventariere.

Pregătirea inventarierii se referă la măsurile cu caracter organizatoric și contabil, menite să asigure desfășurarea în bune condiții a celorlalte etape care se succed. Pregătirea inventarierii începe cu constituirea comisiilor de inventariere, fiecare membru al comisiei este numit printr-o decizie scrisă, semnată de conducătorul unității patrimoniale și de șeful compartimentului financiar – contabil. Comisia de inventariere este formată din cel puțin doi membrii. În deciziile transmise se precizează componența comisiei și responsabilul ei, bunurile ce vor fi supuse inventarierii, data de începere și de terminare a operației de inventariere.

Potrivit actelor normative elaborate de Ministerul Finanțelor, din comisia de inventariere nu pot face parte gestionarii respectivi, șeful compartimentului supus inventarierii și nici contabilii care țin evidența gestiunii respective. Membrii comisiei de inventariere nu pot fi

înlocuiți decât în cazuri cu totul excepționale și numai cu aprobarea conducerii administrative a unității. Tot în cadrul pregătirii inventarierii intră și obligația conducătorului compartimentului financiar – contabil de a organiza un instructaj cu membrii comisiei de inventariere la care se fac precizări privind modul de organizare și desfășurare a inventarierii, tehnica de inventariere ce trebuie utilizată și modul de completare a documentelor specifice operației.

Gestionarii trebuie să fie înștiințați de data inventarierii (cu excepția celor inopinate) pentru a lua măsuri de organizare care constau în pregătirea instrumentelor de măsură, aranjarea și etichetarea valorilor materiale ce vor fi inventariate, separarea bunurilor degradate precum și a bunurilor ce aparțin altor agenți economici. Din punct de vedere financiar – contabil, în contextul pregătirii inventarierii este necesar ca la magazii și depozite să fie înregistrate în fișe de magazie toate documentele ce privesc intrări sau ieșiri de bunuri.

Efectuarea inventarierii este cea mai importantă fază a inventarierii. Operația de inventariere începe prin a se lua de la gestionar o declarație, sub formă de răspunsuri la întrebări cu privire la gestiunea sa, de exemplu, dacă are plusuri sau minusuri etc.

Concomitent, comisia de inventariere, dispune sistarea operației de predare – primire prin bararea documentelor în care se consemnează aceste operații. Inventarierea se face în funcție de condițiile concrete prin numărare, cântărire, măsurare. De la această regulă fac excepție bunuri ce se găsesc în ambalajele originale, intacte, acestea nu se desfac decât prin sondaj. Pentru alte bunuri cu volum mare și valoare redusă, cum sunt de exemplu: furajele fibroase, constatarea greutateii se face prin cubare. Pentru unele bunuri a căror cântărire sau măsurare ar necesita cheltuieli suplimentare cum ar fi cimentul vrac, oțelul beton, produse agricole, constatarea se face tot prin calcule tehnice. Bunurile cu grad mare de perisabilitate se inventariază periodic. De asemenea, se inventariază mijloacele fixe date cu chirie, materialele date spre prelucrare la terți, materialele în curs de aprovizionare. În acest caz, inventarierea se face prin verificarea documentelor cum ar fi facturi sau dispoziții de livrare.

Constatările comisiei de inventariere se fac numai în prezența tuturor membrilor comisiei de inventariere și în prezența gestionarului. Constatările se înscriu într-un document tipizat numit „listă de inventar”, care se întocmește pe locuri de depozitare, pe categorii de bunuri și pe persoane responsabile, specificându-se existentul în etalon natural și prețul unitar. Se întocmesc liste de inventar separat pentru bunuri aparținând altor unități (în custodie sau trimise spre prelucrare), pentru bunurile proprii care sunt degradate, pentru produsele care sunt greu vandabile, fără mișcare sau cu mișcare lentă. Pentru produsele degradate se întocmesc în plus procese verbale în care se precizează gradul de degradare și persoanele inovate. Fiecare pagină din listele de inventar se semnează de către toți membrii comisiei și de către gestionar.

Evaluarea elementelor patrimoniale constatate la inventariere.

Comisia de inventariere completează listele de inventariere, în care au trecut cu ocazia inventarierii prețul unitar, stabilind astfel valoarea elementelor patrimoniale constatate. Prețul unitar rămâne același pe tot parcursul înmagazinării acestuia, dar sunt și unele situații particulare pentru care sunt stabilite alte norme de evaluare, astfel: bunurile depreciate constatate la inventariere se inventariază la valoarea de utilizare; creanțele și datoriile incerte și în litigiu se evaluează la cursul în vigoare din ultima zi a exercițiului; creanțele, datoriile precum și disponibilitățile în devize se evaluează la cursul în vigoare din ultima zi a exercițiului; titlurile imobilizate se evaluează la valoarea de utilitate pe care o prezintă pentru unitatea patrimonială, iar titlurile de plasament se evaluează la cursul mediu al ultimei luni a exercițiului, sau la valoarea probabilă de negociere, după caz.

Constatarea diferențelor la inventariere și soluționarea lor

În listele de inventar există rubrici anume în care se stabilesc diferențele între existentul scriptic și cel faptic, mai întâi cantitativ și apoi folosind prețul unitar și valoric. Comisia de inventariere analizează aceste diferențe și întocmește un proces verbal al inventarierii în care se prezintă aceste diferențe, cauzele lor și se propun măsuri de soluționare.

La inventariere pot să apară diferențe în plus sau în minus pentru care se dau soluții de către comisia de inventariere stabilind motivele obiective sau subiective care au dus la apariția lor. În cazul plusurilor de la inventar ele vor fi înregistrate ca o intrare în gestiune, scăzând corespunzător cheltuielile. În ceea ce privește lipsurile constatate la inventar, există o diversitate de situații și de soluții ce trebuie propuse, astfel:

- în cele mai frecvente situații lipsurile constatate la inventar se încadrează în normele de perisabilitate prevăzute de lege. În acest caz comisia de inventar va propune înregistrarea lipsurilor pe baza cheltuielilor de exploatare, propunere ce va fi aprobată de consiliul de administrație al unității.
- există posibilitatea ca inventarierea să aibă loc după ce s-au produs calamități, în acest caz, comisia de inventariere constată și evaluează pagubele produse și propune soluționarea lor ca o lipsă pe seama cheltuielilor excepționale privind operațiile de gestiune.
- lipsurile constatate la unele elemente patrimoniale, bunuri din gestiune pot fi compensate cu plusurile constatate la alte bunuri cu caracteristici asemănătoare. În acest caz, comisia de inventariere va propune compensarea în următoarele condiții:
 - a) situația creată să se refere la produse confundabile, dar pentru aceasta să existe o listă de produse confundabile întocmită din timp de specialiști și depusă la compartimentul financiar – contabil;

- b) să nu fie motive de a suspecta gestionarul de intenții neloiale;
- c) compensarea poate fi propusă până la limita la care nu se produc pagube în gestiune;
- d) există și situația când comisia de inventariere consideră că lipsurile se datorează gestionarului, prin neglijență sau lipsă de pregătire profesională. În aceste condiții, comisia de inventariere va propune ca lipsurile să fie imputate acestuia.

Bbliografie:

1. Bușan, G., Ciurlău L. *Bazele contabilității*, Editura Academica Brâncuși, Târgu Jiu, 2014
2. Mătiș, D., *Bazele contabilității. Fundamente și premise pentru un raționament profesional autentic*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2010
3. Paliu-Popa, L., Ecobici, N., *Contabilitate financiară aplicată. Ghid contabil*, Editura Universitaria, Craiova, 2010
4. Ristea M., Dumitru, C., G., *Bazele contabilității*, Editura Universitară, București, 2006
5. *** Legea contabilității nr. 82/1991, cu modificările și completările ulterioare
6. *** OMFP 1802/2014, Reglementările contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate.